

Pikker

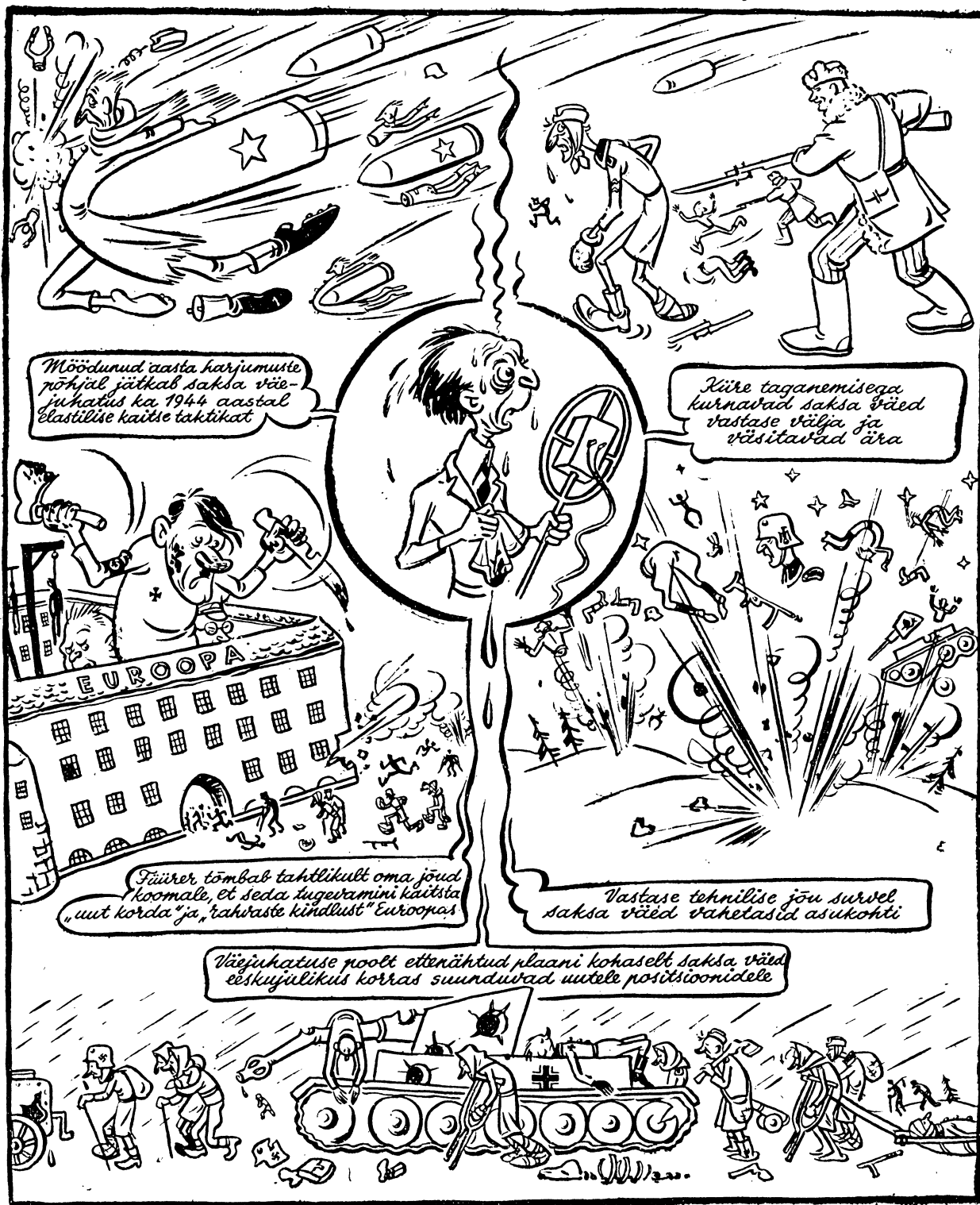
Nr. 2

1. veebr. 1944

II aastakäik

„RAHVA HÄÄLE“ KAASANNE

Saksa propaganda sulli, pärdik Göbbels, mõtleb välja igasuguseid jaburaid lugusid, saksa röövarmee taganemise ja katastroofilise olukorra varjamiseks.

FRITSU SEIKLUSED

Lugedes „Mein Kampf“
ja muud säärast jampsi
fritsul tõusis isu
süüa võõrast nisu.

Hitler maalind pildi
nagu tsirkussildi —
maailm põleb, kärvab,
aga frits on härra.

Lubas maaki, õli,
eluruumi põlist,
viinamarjatarjad,
taltsad orjakarjad...

Parunid ja vonnid,
lurjuste kolonnid —
läkitati teele
„Ida-aladele“.

Frits läks rõõmsalt kaasa,
suureks härraks saada
tahtis ta välgkiirelt,
nagu luband Hitler.

Röövis frits ja laastas.
Esimesel aastal
füürerkond sai nisu,
frits vaid tõusvat isu.

Rassis tappes, puues
ning end purju juues,
varsti „orjalt“ aga
sai ta materdada:

kus sa iial algad —
partisanisalgad...
sabotaaž ja mõrvad!
Talv... ja külmand kõrvad...

Mitte maiste huuli —
Pavlišenko kuuli
tunda sai ta varsti
ning siis haavaarsti.

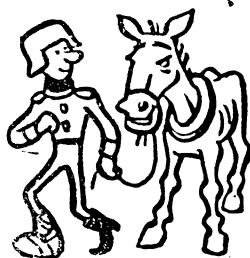
Kaheks päevaks sidus,
kolmandal: „Frits, lidu!
Oled lihtsat sorti,
milleks sul transporti!“

Tuli ees ja takka.
Kas või nutma hakka:
„Armas leitnant, luba,
alla anda juba...“

„Donnerwetter! Põrgu!
Ära vastu tõrgu!
Muidu annan tukki!
Mul on kapten kukil...“

Teeb sust pörsapraadi
või siin Stalingradi,
seal, kas sa ei teagi,
nahk meil maas on peagi!“

Seda juttu kuuldes
fritsul teised tuuled,
simuleeris santi.
tallipoisiks pandi.

Möödus veel pool aastat,
tagasi frits vaatab,
ütleb: „Mul on vedand
siiski päris kenast“ —

põgenema sukis
sain Velikije Lukist,
kus meid eesti poisid
lausa tules hoidsid...

Terveid roode langes,
kõnges lumehanges.
Kuid ma olin tragi,
veidi soomust tegin:

Bertha sai tavaari —
sukkasid kaks paari,
uhke reisikoti,
poeg sai pissipoti...

Homme võin ma enda
juba vangi anda
nagu Sass ja Paulus,
muidu laul on lauldud...“

„Tuleb viimne lahing,
terve maailm vahib!“
Füürer töötab vannub
võitu, kuldset kannust.

„Nüüd või mitte iial“
hüüdes frits end hiiwas.
Tarvis härraks saada!
Vapralt mõõga haaras.

Juulilahing algas.

Frits on aus, ei salga:
kui katjuvad tulid,
lõdisesid sulid.

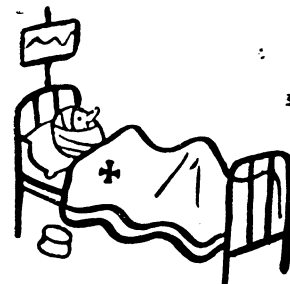
Tiigrid, ferdinandid,
saksa okupandid
sibasid meelt heites,
kes, kus sai, end peites.

Frits veel pääsis heaga
käeta, poole peaga...
Aga kadund lootus
härraks saada sootuks.

Päevad, kuud läind kiirelt.
Zitomir ja Kiiev
sama kiirelt — läinud!
Või on und ta näinud?

Suigub, raudrist rinnal,
meeles kaotet linnad
külmas hospitalis.
Ei see ole nali!

Unes ilmub füürer.
Tal on murtud küüned,
vurruotsad kõrbend,
kõnnib tõprasõrgel.

„Teheran — kongressid!
Harkovi protsessid!“
ulub ta ja ägab.
Frits saab kurjaks väga:

„Kao siit, vana lurjus!“
kärgeb Frits. Kui purjus
ägab kuus granaati
vastu sihverplaati

füürerile kähku.

„Kuulgu kõik ja nähku,
et ma vastu hakkam,
uskumast sind lakkam!

Kus on mõisad, karjad?
orjad, viinamarjad?
Töötet piparkoogid. —
Muhud vaid ja hoobid!“

Ma ei tea, kas ärkas
frits sest unest iial,
või kas ingel märkas
teda taeva viia,

või kas... üks vaid kindel,
et ta silmapiirilt
kadus, kuna rindel
vaid ta vari hiilib...

AIRA KAAL

Kõige ees astus uksest sisse proua Liebenberg, kes kord enne Saksamaale opteerumist oli olnud proua Armumägi ja pärast seda, kui ta koos okupantidega tagasi tuli, oli jälle muutunud Liebenbergiks. Kaasas olid sõbranna Lörri, proua sõbranna Saksamaalt kaasa tulnud, tema kavalier — haakristiga lõitnant ja politseinik Arulage.

Oli kehvaõitu toakene, kus akna all laua juures istus elatanud mees.

„Meie tahame teha, nagu teie teate, see korjandus. Meie korjanduse aupaaroon on härra generaal von Litzmann...“ Seda öeldes proua istus toolile ja võttis sülele koerakese, kes ajas jalad püsti nagu miinipildujatored. „Annetage palun eestlaste heaks,“ lisas politseinik agaralt.

Vanamees oli nähtavasti raske arusaamisega, ta liigutas habet, tõstis vuntsi kõrgele ja ümaltas: „Mõh?..“

Tulijad selgitasid veel kord oma küllaskäigu otstarvet. Vanamees ümaltas jälle, laskis siis vuntsid sonakile, avas ukse ja hõikas öue: „Eit, ae, üks sa tule seije, siin jälle suured korjajad või mis nad on...“

Eit vajus õuest tuppa, tagus lund kanna alt, pühkis käsi põllenurkani seisatades korjajate ees, pajatas: „Ah siis järele korjatakse...“ Üks müüd korjata iga päev. Vanaõna ütles: kui lusikaga annad, kulbiga saad tagasi. Küll meil vanamehega seda rikkust tuleb, kui parunihärral hakkab arvete klaarimine...“

Eit pöördus äti poole ja manitses: „Sina kah kui nött nurgas. Et oleks ka ja ajaks juttu peenemate sakstega ja kuulaks maailma uudiseid...“ Nüüd pühade eel sakstel igasugu olemist ja tegemist... Kevadepühade ajal va Loo-ga pois muudkui käis ringi ja laulis: täna üsna sakste püha, kirvesupp ja...ja... Ise väike, aga laulab, mis plaksus. Mine tea, kust kuulis. Laulis niikaua kui viidi Saksamaale...“

Korjajatel oli mõõd täis, nad olid muutunud päris rahutuks. „Noh, kas perenaine annab juba midagi,“ sõnas politseinik Arulage.

Eit läks toanurka, kohmitses seal, vaatas kapi taha, voodi alla. „Üks enne sõda ikka ühte ja teist oli,“ jutustas eit. „Ei ole see eesti rahvas kunagi nii puupaljas olnud kui nüüd... Raha meil vanaimestel ka ei ole...“

„Andke vanu riideid, jalanõusid, kõike, me seome kimpu. küll virtsakomando viib ära,“ seletasid korjajad.

Eit kohmitses uuesti. „Ma tean, et see virtsakomando tuleb, ta ongi juba mitu korda käinud... Kas vana kummi ka läheb. Siin vanamehe põhjajata kolossid... Sakslased teevad ette neist lennuki. Meil oli vaika Andrei saarane: õhtul võttis puuhalu tuppa, hommikuks oli seinakell valmis. Pole pärast seda enam teisi miisuguseid olnud...“

Korjajad olid rahutud. Lõitnant kõhis pihku, kuna politseinik Arulage

tammus ühelt jalalt teisele ja vaatas rahutult lõitnandile, kas see ei anna mingisugust käsku.

Lörri-preili hakkas ise seletust andma: „Ma tean, et perenaised ei oska ise asju leida, mida annetada. Tegelikult on majas alati igasugu ülearuseid esemeid, mis perenaisele enam ei kõlba, kuid uue korra loojatele on need määratu suure tähtsusega. Kui minagi näiteks abistaksin Teid otsimisel, leiaksime kindlasti ühte kui teist...“

Ilma vastust ootamata läks preili ise voodi alla koperdama. Ta tuuseldaski sealt välja räbalaid, vanu särke ja katkiki saapaid...

Korraga aga röögatas preili Lörri hirmsa häälega, nagu oleks teda latsumat madu salvanud. Preili hüppas keset tuba ja raputas näpu otsas veidrat lauatuikki.

Koerake hüppas proua Liebenbergi süüst põrandale oma torukestele ja pistis kilkama. Proua Liebenberg hüppas ka ise hämmunult püsti. Politseinik Arulage ja lõitnant jooksis preili Lörri näppu vabastama.

„See va meie vanamehe rotilöök,“ seletas eit rahulikult. „Ta juba vana nagu me isegi. Suuri rotte enam ei võta, aga vähemaid, kes ringi hulguvad, ikka napsab... Kas võtate kaasa, või tuleb virtsakomando järele?..“

Keegi aga ei pannud tähele eide rahulikkust seletust. Valitses paanika. Armumägi karjus arsti. Arulage hoidis ätil rinnust kinni. Lõitnant sidus preili Lörri sõrme.

Korjajad kadusid.

Rahu oli majas. Eit võttis löksu põrandalt, viskas kolksiti nurka ja sülitas: „Mädand seandsed! Ainult saama peal väljas. Katkuvad inimesel nahagi seljast...“

Änt tõusis püsti jalisas omalt poolt: „Käivad kui katkutõised ringi. See neile viimast otsa tähendab!“

A. Taader.

Meie erikirjasaatjalt

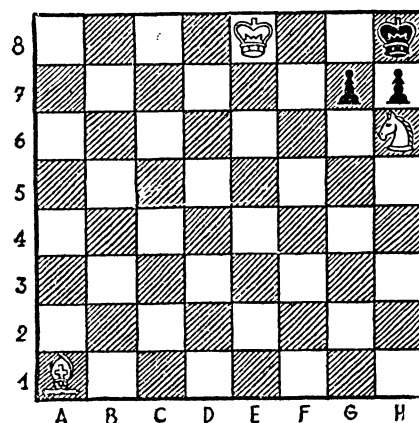
Tallinn. Teatatakse, et „Revaler Zeitung“ olevat toime tulnud erakordsest tähtsa ajaloolise avastusega. Nimelt olevat selle lehe toimetuses, mis asub Tallinnas Pikal tänaval, avastatud, et eestlaste esivanemad olevat Eestimaale tulnud mitte idast, nagu senini arvati, vaid läänest. Autoriteetseis ringkonnis avaldatakse arvamist, et toimetusele lähedalseisjate eesti rahva reeturite Mäe, Angeluse, Leesmenti, Soodla ja teiste kohta võib see küll õige olla. Samuti arvatakse, et see avastus tähendab ka seda, et päevakorras on mainitud isikute reisimine oma esivanemate juure.

Viljandi. Hiljuti toimus siin kuulujuttude vastu võitlemise eesmärgil ühe käitise koosolek. Kõneleja manitses: „Teie ei pea mitte uskuma vaenlase juttu, nagu oleksid sakslaste kaotused idarindel väga suured. Teie peate vastama miisugustele juttudele — et kaotused on tühiised.“

Üks kuulaja hüüdis vahele: „See on sula tõsi. Üks minu tuttav seletas hiljuti, et varsti lüüakse kõik hitlerlased maha. Mina vastasingi tervale — mis sest, tühiine kaotus!“

Male

Toimetanud R. Pruun

Täna malenurgaga algame pidevat kontakti maletajaskonnaga. Avaldame ülesandeid, lõpumänge ja partiisid, kõikide malesse puutuvate küsimustega pöörduda malenurga toimetaja poole.

Ülesanne nr. 1.

Koostanud S. Loyd.

Valged algavad ja annavad matt kolme käiguga.

Kontrollseis:

Valged: K e8, 0 al, R h6 (3)

Mustad: K h8, E h7, g7 (3)

Teateid.

On kavatsusel korraldada Eesti NSV ja Leedu NSV vaheline malevõistlus 15 laual.

* * *

Jegorjevski Eesti Oppekombinaadi maletrünniril tuli esikohale sm. Sauks.

* * *

Baškiirias, eesti ko'hoosis „Säde“ on kultuuriringi korraldusel alanud male turniir 10 osavõtjaga.

J. Jenseni karikatuur

Oh eesti rahvas, eks sa näe,
kuis surmahädas Litzmann, Mäe!

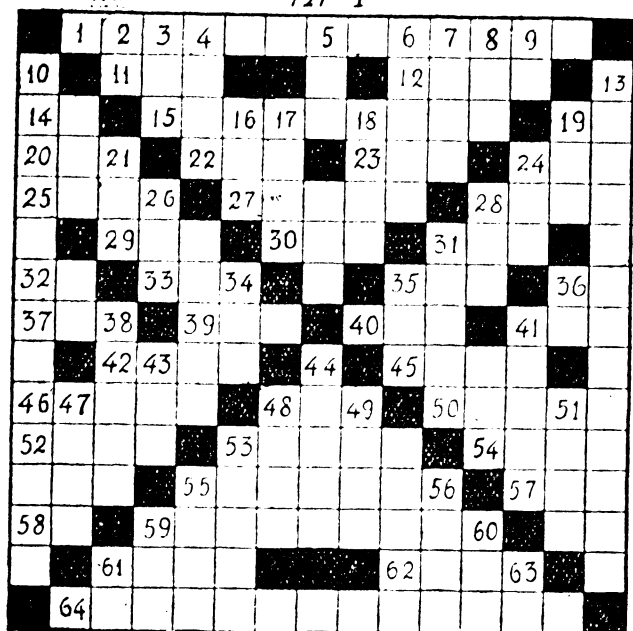
Küll on neil mure hirm ja vaev,
sest vajumas fašismi-laev.

Jää jumalaga, Butterland —
siit lippame, et rakus kand!"

Järk-järgult kokku tõmbub ring,
jääb paruneist vaid — paha ving.

AHAS VEERUS

Ristisõnamõistatus nr 1

Koostanud H. Linnus.

Vasakult paremale: 1. Vabadustarmastavate rahvaste kants hitlerismi vastu. 11. Kodulooma meelitushüüe. 12. Paiste, sära, 14. Kaluri tööriist, 15. NSVL liiduvaba-

riik. 19. Asesõna. 20. Meie liitlasriik. 22. Sõimusõna. 23. Küsimus. 24. Mille saamine on aegaviitev toirping. 25. Saabub pärast fašismi hävitamist. 27. Norra kirjanik. 28. Jook. 29. Apetiit. 30. Kirjatal. 31. Sõmahaigus. 32. Noot. 33. Uni—vene keeles (käändes). 35. Nii—vene keeles. 36. On — murdes. 37. See, mis rõhub sakslaste poolt orjastatud rahvaid. 39. Mažoor. 40. Keda — saksa keeles. 41. Saanlaste murrakus esinev väljend. 42. Liitlasriigi minister. 45. Tuldpurskav mägi. 46. Eesti NSV teeneline kunstnik. 48. Sööma — inglise keeles. 50. Eesti poliitika-mees. 52. Kuivamaa osa. 53. Terrori ohvriks langenud eesti ametiühinglane. 54. Praad (käändes). 55. Eestlane — Lenini ordeni ja Ameerika medali kandja. 57. Püüd, huvi. 58. Kaksikvokaal. 59. Lahing „Kalevipojast“. 61. Nõukogude Liidu Kangelane. 62. Primitiivne relv saksa orjastajate vastu. 64. Eesti luuletaja.

Ülalt alla: 2. Kodu ümber. 4. Eesti tööralva aja/leht. 5. Vanade eestlaste kivi. 6. Pommitada saanud Saksa linn. 7. Eesti naise nimi. 8. Viha jumalanna. 10. Teherani konverentsist osavõtnud suurriik. 13. Joh. Barbaruse luuletus. 17. Kõrb Aasias. 18. Nuttis. 19. Tõel. 21. Velikije Luki kangelane. 24. Lagi (käändes). 26. Madu. 28. Kuidas — vene keeles. 31. Kindlus. 34. Mehe nimi. 35. Jook. 36. Kaksikvokaal. 38. Paradiisiaed. 41. Saar Vahemeres. 43. Saksa keele artikkel (käändes). 44. Kõige vanem. 47. Sõiduriist. 49. Pahameel. 51. Mere äär. 53. Maailmajagu. 56. Mitte surnud. 59. Mida peab praeguses sõjas maksimaalselt ära kasutama. 60. Piirkond. 61. Minu. 63. Kaksikkonsonant.

RÄIKE

„RAHVA HÄÄLE“ KAASANNE

Nr. 4

29. juulil 1944

II aastakäik

J. Jensen karikatuur

Vari taganeb valguse eest

Jälle hakkab valgus paisima Eestimaale

Suvine jahihooaeg

Jahipidamise kalendris on täpselt määritletud, millal on lubatud jahipidamine ühele või teisele metsloomale. Jänel on hoopis ise aeg, oravatel koguni teine. Vähi võib püüda küll, mis ei sisalda „r“-tähte, ning taevallinnukesi, maha arvatud raisaküllid, ei tohi ka alati tulistada. Igal jumalaloomal ja linnul on oma aeg ja arvepidamine.

Kuid hunte ja fashiste võib veristada alati. Jahipidamise kalender ei näe siin ette tõkkeld ega takistusi. Esimesel sõja-aastal rääkisid küll fashistid, et nende peale võib jahti pidada ainult talvel, kuna suvel olevat nad ise jahimehed. 1943. a. suvel lükkas aga Punaarmee ümber selle jahikalendri ja nüüd peetakse fashistide peale jahti aastaringi.

Ilusad ilmad soodustavad praegu jahipidamist. See kliima on aga eriti soodustav suuremate kiskjate püüdmiseks. Ning Punaarmee võitlejad ongi hakanud saksa fashistlikke kindralid hulgaliselt püünistesse haarama. Muidugi teada, saksa kindralid ei mahu rebaseraudadesse, ka hundiaukudest hoiduvad nad elastselt kõrvale, kuid „kateldesse“ ja „kottidesse“ sattumise vastu on nende taktika ja strateegia nõrk.

Viimased päevad on tõendanud, et saksa kindralid on kõige parem püüda metsatihnikust, kuhu nad endid oma äraarvamatus tarkuses ja strateegiakavaluses püüavad peita. Kuid meie võitlejad teavad, et kõige läbi-pääsmatuma tihnikus on alati olnud ja on ka praegugi kiskjate viimne peidu-urg. Ning punaarmeeelased traalivad kindralid siit välja, toovad nad lagedale ning nad arvatakse jahisaagi hulka.

Näiteks 23. juunist kuni 25. juulini võeti vangid 24 saksa kindralit. Nende hulgas on tähtsaid mehi ja kõrgekraadilisi fashistlikke kiskjaid. Kõik nad on ametilt kindralid ning käsutasid minevikus diviisi ja korpust. Kus aga kindralid, seal on ka polkovnikuid ja alampolkovnikuid pihuga peale. Ja meie ei räägi hoopiski mitte majoritest, oberleitnantidest ega kaptenitest, need lüüvad kindralitel hulgakesi sabas. Oi seda fashistlikku saasta ja saatust!

Mõned kindralid fashistide armeest ei jõua arusaadavalt tihnikusse pügeda, sest punaarmeeelase kuul ei tee

J. Jensen'i illustratsioon

vahet aukraadi ega tiitli vahel: need siis jäävad parajasti sinna, kus nad mõõda muhku saavad.

Saagi hulgas, mille punaarmeeelased tabasid metsaroheluses, oli ka sakslaste 41. tankikorpuse endine komandör Hofmeister ning veel mõned kindralid. Püüti kinni ka niisugune metselajas nagu hitlerlik kindralmajor Hamann, rahulike elanike massimõrvade organisserija Orjolis. Nende tabamisel ilmnis huvitav asjaolu, et kõik kindralid olid monoklid ära kaotanud. Kuid kõige rohkem olid nad löödud asjaolust, et — schauen sie — kõik oli ilusti karvapealt ette nähtud, aga näe, kuidagi vedas mõne tuhande kilomeetriga viltu. Ja nüüd läheb kõik, nii Lõvland, Kurland kui Estland. Ja läheb, ja läheb, ning lähebki ära. Kus on õnnetuse ots!

Jahihooaeg jätkub. Saak töötab edaspidigi olla rikalik, sest juba esimesed kogemused näitavad, et mets on saaki tulvil.

A. TAADER

Rahvas tõuseb nagu mees

Litzmann hüüdis kokku bande, määrates ja ütles „shande“ eestlane ei pea meist lugu, hävitab me puhast sugu!

Põllumees ei anna leiba, kui sa küsid, haarab teiba. Kui lä'ed võtma — tühjad salved. Ei siin aita käsud, pälvad.

Partisane linnas, talus, saksad hiilivad kui valus. Olgu üksinda või paaris, notitaks' neid ühes laaris.

Rahvas tõusnud nagu mees, kõigil siht on selge ees! Püütaks' hävitada, lõhku, sakste ronge lastaks' õhku.

Litzmann oligas, mõirgas, kärkis, ja siis käsus ülbis märkis: rahvas toogu leiba, liha, muldu — hirmus sakste vihal!

Rahvas naerab hirmund saksu, kadaktantat, vonni paksu. Hüüab neile: „Saksa siga, varsti otsas sinu lga!“

Litzmannil nüüd silmis nutt: „Ach wie schade, et mul rutt! Seda sinki, seda pekki, mis mul siin küll oli mekki!“

Rahvas sõnab, tapri tõstab. Kõikjalt sakste kõrvu kostab: „Mõõda sinke malgaga, olgu teile kuhjaga!“

Punavägi võrgud seab, saksa fritsud kotti veab. Partisanid püüdvad fritsu, kes ta'ab põgenema litsu.

Litzmann lidub minema, kogu reetjakambaga, seitse reetjat tõlla ees, Hjalmar Mäe on kõige ees.

Litzmann katsub pageda sinna, kus on Saksamaa. Kuid kas jõuab sinna ta? Kas võib keegi ütelda?

Litzmann lidub minema, oma seltsme reetjaga. Rahvas hõiskab: „Meie maa jälle elab vabana!“

J. Jensen'i illustratsioon

NAASKEL

Otsetabamused

★ ★ ★

On teada, et korterit ei vahetata põhjusest. Kolimise põhjuseks on sageli üks või mitu häirivat asjaolu: näiteks korter tilgub läbi, ümbruskond on ohtlik, lagi võib kaela kukkuda, võhrud närivad nina otsast, kummitab ja kollitab nii keskööl kui ka päeva. Hitleri peakorteri kolimise põhjusteks olid vist kõik eelpool loetletud asjalikud hädad. Ning Adolf sibas kogu enda peakorteriga Saksamaa sügavusse. Kuid ka Saksamaal ei ole enam vaikselt nurgakest, kus fashist saaks rahulikult viini vorstikest näsida. Kitsaks, oi kui kitsaks on jäänud ja jääb veelgi kitsamaks too „suur Saksamaa“. Seda tuleb juba nimetada kurvaks saatuseks. Rebastel on augud, lindudel pesad, peakorteril ei ole aga, kuhu pead pista.

Eestist saabunud teated kõnelevad, et korteri vahetamine olevat käsil ka Litzmannil ja Mäel. Kuuldavasti olevat mõlemad võimuhärrad plaanitsenud ka Saksamaale sõitu, kuid Litzmann vaadanud Mäele õnnelt silma ja küsinud hädiselt: „Wohin? Kuhu? Es regnet... Kõikjal tilgub läbi!“ Mäe olevat siis leidnud pääsetee — peakorter, staap ja kõik muud tähtsad asutused viiakse määramata ajaks üle — Sirtsu sohu. Siin, Huntaugu sauniku kartulimaa servale ehitatavat kiire korras suve-jahiloss, milleks materjal saadakse sellesama

Huntaugu sauniku seakuudist. Meil jääb üle imetleda selle plaani suursugusust ja hoogu. Jahilossis kavatsesvat mõlemad tähtsad tegelased tegelema hakata ajalooliste ülesannetega: Litzmann hakkab uut, täiendatud ja parandatu unenäo-raamatut redigeerima kuna Mäe hakkavat kirjutama mälestusi, mille peakirjaks: „Tulin, olin ja surin“. Kah amet.

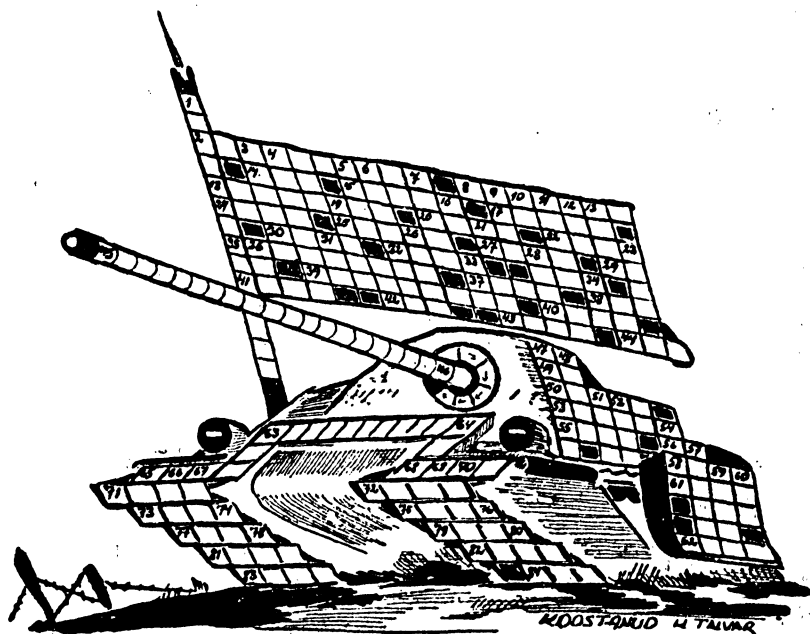
Leedu NSV pealinna Vilniuse vallutamine ja sissepiiratud saksa garnisoni hävitamine nõukogude vägede poolt oli pähele, mis saksa teadetebüroodele jäi kurku kinni. Olukorda katsus päästa Berliini raadio, kes andis 14. juulil edasi hullu teate: „Vilniuse linna garnison rajas endale tee läbi piiramisrõnga ning ühines saksa armee peaajundudega. Teel võttis ta vange ning saagiks sõjavarustust.“

Järgmise „koti“ likvideerimisel Punaarmee poolt annavad hitlerlased arvatavasti järgmise teate:

„Umberpiiratud saksa väed võtsid linna selga, istusid lõhkeainele ja sõitsid hosianna saatel peavägede juurde Stalingradi alla.“

Vennad Grimmid kirjutasid ilusaid muinasjutte. Neid loevad vanad ja noored. Kuid ka muinasjuttude loomiseks ei ole fritsudel taipu. See ei ole enam kirvetöö, see on habemeajamine puumõõgaga.

Ristsõnad

Olalt alla.

1. Mille eest meie võitleme. 3. Linn Volga ääres. 4. Vanemapõlve eesti luuletaja. 5. Maanina. 6. Inglise admiral. 7. Kreeka eepos. 9. Mets. 10. Jaatus vene keeles. 11. Mäe jalga ümbritsev ala. 12. Kolmikvokaal. 13. Linn Normandias. 16. Saksa keelne eessõna. 19. Inglise kuningat palee. 21. Samuti. 23. Löödud, ulmane. 26. Linnuväetis L.-Ameerikas. 28. Vald Harjumaal. 31. Eesti sportlane. 33. Kasklus. 34. Idamaine nimi. 36. Piirkond. 47. Eesti lennukadrill. 48. Linn Leningradi oblastis. 51. Värvaline. 52. Liiduvabariik (lüh.). 54. Riik Euroopas. 57. Sõja-

laeva tüüp (vene keeles). 59. Orjastatud. 60. Maamõõt. 63. Temal. 64. Riik Euroopas. 65. Planeet. 66. Eesti kirjanik. 67. Eesti merekindlus. 69. Taime kaitsevahend. 70. Linn Eestis. 74. Lõpp (saksa keeles). 76. Taime alge. 78. Eespool. 80. Härja rake.

Vasakult paremale.

2. Nõukogude riigi ehitajad. 8. Briti lipu nimetus. 14. Uus (inglise keeles). 15. Ilmakaar. 17. Viis vokaali. 18. Teaduslik kraad. 20. Teaduslik kraad. 20. Elanik L.-Ameerikas. 22. Võlg. 24. Briti merekindlus. 25. Tuntud taskukellade firma.

27. Koht Järvamaal. 29. Kuid (vene keeles). 30. Lääne-Ukraina linn. 32. Värv. 35. Eesti marmori nimetus. 37. Eesti noor maalikunstnik. 38. Püüde tagajärg. 39. Vene kirjanik. 40. Vana õlle mark. 41. Galilide rahvuslik mänguriist. 42. Raudteesõlm Leningradi oblastis. 43. Egiptuse jumalus. 44. M. Gorki teos. 45. (Mööda kahuritoru) Meie loosung sõjapäevil. 46. (Rõngas) Punaarmee eesti tankikolonn. 49. Väarikas tunnustus. 50. Kuju eesti mütolookest. 53. Muistse Eesti maakond. 55. Jõud (rahvakeeles). 56. Nõukogude hävituslennuki tüüp. 58. NSVL liiduvabariigi pealinn. 61. Peruu pärismaalane. 62. Linn Valge-Venes. 63. Eesti rahva kink Punaarmeele. 65. Kunstiteos. 68. Trükimasin. 71. Kuningate mäng. 72. Eesti kunstnike koondis. 73. Algas. 75. Varandus. 77. Varem. 79. Seisal (vene keeles). 81. Põllutööriist. 82. Religioon käändes. 83. Naise nimi. 84. Asi.

„PIKKERIS“ NR. 3 ILMUNUD RISTSONADE LAHENDUS

Põlkread: 1. Waterloo. 7. Vee. 9. Avang. 10. Silva. 12. Sein. 13. Ema. 15. Iiri. 17. Ontika. 20. Kino. 22. Aav. 24. Salme. 2. Kk. 27. „Crusoe.“ 30. Pargas. 32. Liha. 33. Sitke. 34. Atleet. 37. Ae. 40. Vs. 41. On. 42. Vanik. 44. Ee. 45. Sin. 46. Mariza. 47. Sepre. 48. Do. 49. Illinois. 50. Tosca.

Püstread: 1. Wallace. 2. Ave-Maria. 3. Tai. 4. Enno. 5. Osaka. 6. Ali. 7. Vari. 8. Ee. 11. Vikerraar. 13. Et. 14. Mis. 16. Inka. 18. Neo. 19. Alpid. 21. Oks. 23. Vuht. 25. Mat. 28. Salv. 29. Ee. 31. Geenius. 35. Hosen. 36. Tondi. 38. Skala. 39. Vesi. 42. Vatt. 44. Eel.

Ebaõnnestunud koosolek

Külavanem härra Kikerpill oli ärevuses. Külla pidi tulema kõnelema parunihärra totaalsest mobilisatsioonist ja „uuest korrast“. Kask oli organiseerida võimalikult suuremat rahvahulka kuulama.

Kikerpill võttis asja eriti tõsiselt, sest kaalul oli ju ka ta karjäär. Parunihärra pidi nägema, et külaharvas võtab osa „uue korra“ loomisest. Kõigile külaelanikele saatis Kikerpill kutsed, millel ilutses kellegi „aaria“ soost haakristiga lõust ja teisel küljel oli rasvaste tähtedega kirjutatud, et koosolek toimub täpselt kell kuus koolimajas. Osavõtjale serveeritakse eriti üllatuslikku. Osavõtt eriti kasulik ja sunduslik.

Kikerpill valmistas ka iseend hästi koosolekuks ette. „Kes teab, mida keegi võib rumala peaga küsida!“ Luges „Mein Kampf“, uuris läbi Mäe ja Litzmanni kõned.

Teisel õhtul täpselt kell kuus sõitiski parunihärra koolimaja ette.

Kikerpill seisis koos politseinik Kukestega ja tõstis üles oma rasvunud käe.

„Terve külaharvas ootas teid suurima heameelega,“ ütles Kikerpill ja juhatas parunihärra majja, mis enne oli olnud koolimaja, nüüd aga suletud juba kolm aastat.

„Väga rõõmustav,“ ütles parun ja astus tühja saali, mis oli Kikerpilli poolt ehitatud piltidega.

Kikerpill oskas parunihärraga ajada head juttu. Rääkis põllumajandusest ja raskest olukorrast. Parun oli asjatundlik mees ja andis head nõu: „See rahvas olep kange. Õpetada vajal“ ja vibutas piitsa.

Kell liikus juba üle kuue. Ühtki inimest polnud aga veel koosolekule ilmunud.

Parun muutus närviliseks. Vaatas kella ja küsis:

„Kus on see rahvas?“

„Tulevad! Olge rahulik,“ rahustas Kikerpill, — „Kõigile saadeti kutsed ja kask oli kindlasti tulla.“

„Älati hilinevad kuradid,“ ütles ka Kukeste ja katsus kumminu. „Vaja sellegi!“

„On kange rahvas,“ ütles parun „Õpetada vaja. Õpetada!“

Kikerpill muutus juba arglikuks. Ja järsku lõpetas parun jutu ja käratas:

„Siimapilk olgu kõik siin! Kõik! Küll ma õpetan neid!“

„Tu-tu-levadi!“ kogeles Kikerpill.

„Siimapilk koosolekule ajada!“ käratas uuesti vihane parun Kikerpillile. See muutus kahvatuks kui vahapaber ja haarates revolvri tormas ühes Kukestega tänavale.

Longates tuli vastu puujalaga Mart.

„Hei! Kuhu?“ hüüdis Kikerpill.

„Kuhu? No kuhu siis ikka vigasel inimesel minna. Jalg hakkas valutama. Komberdan samuti!“

„Mis? Samuti? Kas sa ei tea, et täna on koolimajas koosolek?“

„Oli nagu kuulda,“ jätkas Mart. „Aga mind see poliitika ei huvita. See rohkem sakste asi,“ ja tahtis ära minna.

„Koolimajjal Marssi!“ karjus Ku-

keste, haaras vigasel kraest kinni ja hakkas teda koolimaja poole tassima.

Järgmisel majal oli uksele tabalukk ja kiri: „Läksin teise külla. Tulen tagasi hommel!“

Kuradid!

Kikerpill tormas edasi. Keset tänavat mängis poisike. Kikerpill jooksis ligi ja hüüdis:

„Kus isa ja ema on? Kuhu läksid?“

„Maljule läksid. Kolvidega läksid,“ seletas poisike ja mängis edasi.

Kikerpilli silmade ees läks kirjuks.

„Kes lubas?“ möirgas. „Kes andis loa? Kas nad ei teadnud, et marjakorjamine on keelatud?“

„Ei teal! Mina lubasin,“ rääkis poisike edasi. „Otlesin, et minge ja läksidki!“

Kikerpill oleks vihaga poisikese lõhki lõõnud. Ta ähkis vihast. Surus revolvri tugevamini kätte ja jooksis edasi.

Järgmises majas leidis jällegi lukustatud ukse.

„Tehke lahti,“ kisendas ta ja tagus revolvripäraga vastu ust.

„Tehke lahti, või ma kõrvetan siit teid nagu lutikaid!“

Vaikus.

Siis oli kuulda sees kolinat ja unist küsimist:

„Kes seal kolistab, et rahu ei anna?“

„Mina,“ kisendas Kikerpill.

„Kes mina?“

„Noh, kurat, mina, Kikerpill! Ei tunne mind! Kus pererahvas on?“

„Missugune rahvas?“ pomises vanaeit. „Ah eesti rahvast otsid. Oli Tapetud!“

„Lõuadi!“ käratas Kikerpill. „Pererahvas! Kuhu läksid?“

„Ah meie rahvas? Koosolekule läksid,“ vastas vanaeit edasi.

„Kuhu? Seal pole ühtki hingel Valetad,“ märatses vihast lõkendav Kikerpill ja vibutas eide nina all revolvrit.

„Just koosolekule. Võtsid veel toidumooni ühes ja läksid.“

„Mis?“

„Ja. Toidu võtsid ühes!“

„Hull!“ kisendas Kikerpill. „Koosolek on ju siin, meie koolimajas!“

„Ah koolimajas. Kes seda teadis. Seda nad küll ei teadnud, kus koolimajas. Läksid vist teise külla!“

„Aga sina veel! Mis sa ootad? Koosolekule!“

Eit punnis vastu.

Kikerpill haaras tal kraest ja tõukas välja.

„Ruttu! Koolimajjal!“

Kikerpill jooksis edasi mööda küla. Küla aga oli tühi. Ühtki hinge ei liikunud külas.

Kikerpill tundis, et ta on lämbumas. Kunagi polnud end tundnud nii halvasti.

„Milline skandaal!“ Ta karjäär, karjäär!

Ta jooksis küla lõpuni. Sai sealt kätte reumas vaevleva haigete jalga-dega Mari ja kaks alaealist poisikest. Need kihutas kõik koosolekule. Rohkem ei olnud kusagilt kedagi võtta.

Kikerpill tundis, et nüüd on midagi hirmsat tulemas. Tundis, et lämbub. Tuikus.

Ta nägi, et koolimaja ukse ees seisis karkudega Mart, poolkurt vanaeit ja reumas vaevlev Mari. Nende ees vehkles piitsaga vihane parun ja kärkis:

„Küll ma teid õpetan, sandikaril! Või mind pilkamal! Ma õpetan kõiki. Kus on külavanem?“

„Kuradi rahvas!“ pomises Kikerpill. Tundis rinnus hirmsat valu. Haaras siis kätega õhku ja kukkus maha täies pikkuses.

Kohaleruttav Kukeste konstateeris südamerabandust.

Nii jäigi see koosolek pidamata.

Külaharvas aga rõõmustas, et oli pääsenud parunihärra kõnest ja vanaest näraku-elast, Mäe ja Angeluse sabarakust.

M. KESAMAA

Olukord rinnetel

Nagu „Pikkeri“ erikirjaajaatja iga päevaga napimaks jäävalt Suur-Saksamaalt teatab, on sealsetes linnades avatud erilised tööbörssid uute kindralite värbamiseks. Vaatamata sellele, et värvatavatele tootatakse, et neilt nõutakse ainult kolmekordset truudusevannet Hitlerile, et Gestapo mehed neid maha ei noti ja et neil ei keelata endid vajaduse korral vangistandmast — ei leidu kindralite kandidaate. Viimaste teadete kohaselt pannakse saksa armee vangilangenud, tapetud ja areteeritud kindralite asemele sõraväe-kindralid, kuna neid lojuste nahkapaneku tagajärjel nii kui nil tarvis pole ja kuna fashistliku sõjaväe mõtlemisvõimet pole kasulikuks peetud sõraväe tasemest kõrgemale tõsta.

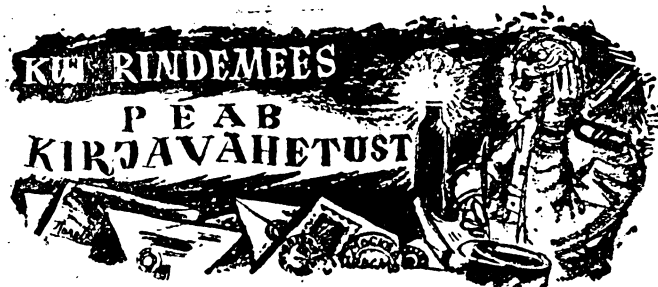
— Meile teatatakse, et Liivi lahte ja Läänemerre nähakse koonduvat tohutuid kalaparvi, kes sakslaste Eestist põgenemist ette nähes siia tormavad kergeid ning küllaldaselt toitumisvõimalusi lootes.

VIIMANE „TOTAALNE“

— Aga härra doktor, ma olen ju küürakas!

— Väga õige. Sellepärast saada-megi teid idarindele, kus viimasel ajal üha rohkem tankiväge tegutseb. Seal avaneb teile kindlasti võimalus mõne tanki all selga sirgeks triikida.

Kui ilmub allüksuse piirkonda väeosa postimees, tekitab tema ümber elevus. Tema kirjakotist ootab igaüks endale midagi. Kirju vanematelt, nende muredest ja rõõmudest, sõnumit võitluskaslaselt naaberväeosast või mõnda reakest tütarlapselt tagalas. Eriti oodatavad on kirjad viimastelt. Raske sõjameheelu ei suuda maha suruda noorust. Rindemees kirjutab ning ootab ise kirja.

Pärnu poisil jefr. Sinimetsal tõmbab tänast posti nähes nagu muigele. Tema ees lebab tervelt üksteist-kümmend kirja. Teised, kellel seekord ei „näkanud“, kogunevad tema ümber. Neid huvitab, kust kirjad on pärit.

Jefr. Sinimets ei ole isiklikult näinud ühtegi neist kirjutajatest. Kõik aadressid on ta otsinud ajalehtedest ja saanud tuttavatelt. Saanud uue aadressi, kirjutab ta sinna, kurtes oma üksildust, ning kaebab, et ta pole saanud kirju tervelt kolm aastat juba, ning kui too tütarlaps ei ole just kivist südamega, siis ta kindlasti kirjutab temale. Enamikul juhtumel on aga eesti tütarlapse süda pehme „õnnetu“ rindemehe vastu ning jeffreitor Sinimetsa kirjavahetusmappi lisandub uus kiri.

Tänase saadetise seast otsib ta välja ühe, mis laseb arvata, et ümbrikus on tubli pakk paberit.

„See kiri on Jegorjevskist“, seletab jefr. Sinimets. „Jegorjevski tüdrukud üldse kirjutavad hästi, aga see siin on pärl omaette. Iga kiri algab: „Vabanda Ruts, et segan sind oma pisikese kirjaga.“ — aga kiri ise on... „Pisikene“ kirjakene, mis ilmub ümbrikust, on pikk peaaegu kaks palvekirjapöõgnat.

Saaremaa merekaru Toomingas sai ülepäeviti kirju ühelt Rakvere tüdrukult. Palavaid armastuskirju, mis panid hõõguma tormidest karastatud meremehesüdame. Kirjad aga sattusid kuidagi seltsimeeste näppu ja Toomingat hakati pisut „tõmbama“ tema tundmatu armastaja pärast. Et leida pääseteed, laskis ta ühel sõbral kirjutada tüdrukule kirja, milles seisis: „Sm. Toomingas, kellele te kirjutasite, sai lahingus surma. Me kõik leiame teda ja tunneme kaasa Teile raske kaotuse puhul.“

Peaaegu kuu aega ei tulnud kirju, ent siis ilmusid nad jälle. Selgus, et tütarlaps, kes oli saanud Toominga surmateate, ei tahtnud seda siiski uskuda ning kirjutas väeosa staapi järelepärimise. Seal muidugi ei teatud loost midagi ning vastati, et mees on elus ning terve nagu purikas.

Vahel aga tekitab selline kirjavahetus vägagi keerukaid olukordi.

V-seers. Kalda, olles haavatuna haiglas, tutvus ühe läti tüdrukuga. Kui teda viidi üle linna teise haiglasse, sai ta päris heaks sõbraks ka ühe Tallinna tüdrukuga, kes oli seal õeks. Tulles paranenult tagasi väeossa, kirjutas ta mõlemale. Kuna ta ei valitsenud hästi vene keelt, koostas ta lätlannale venekeelsed kirju seltsimeeste abiga. Siis aga sai ta kirja, milles teatati, et Kalda võib nüüd kirjutada ka eesti keeles, kuna neile on tulnud keegi eestlane, kes võib tõlkida kirjad. Kalda kirjufaski järgmise kirja eesti keeles. Aga kirjas, mis tuli vastuseks, oli lõhkenud miin. Selgus, et too Tallinna tüdruk teenis nüüd samas haiglas, kus lätlannagi. Tehes kõva peapesu Kaldale tähendas lätlanna kirjas, et ta loobub edaspidisest kirjutamisest. Ka Tallinna tüdrukult sai ta veel ühe kirja, milles see palus tagasi saata tema poolt Kaldale antud foto.

Alati ei lõpe säärased juhtumid siiski nii traagiliselt.

Tallinnast päritolev Ado Kivi kirjutas samuti kahele tütarlapsale. Ohele Moskvasse, teisele Uljanovskisse. Ilusaid kirju, milles vihjas kohtumisele Tallinnas ja koos uue elu õnnelikule ülesehitamisele. Ning kirjad tulid vastu samasugused.

Siis aga kirjutasid mõlemad tüdrukud, et nad lähevad Moskvasse jätkama oma poolelijäänud ülikooli-õpinguid. Ja siis saabus kiri, milles kirjutasid mõlemad tüdrukud koos.

„Kirjutan Sulle ühest saladusest. Nimelt too tüdruk, kellele Sa Uljanovskisse kirjutasid, istub praegu minu vastas laua taga. Elame temaga ühes korteris.“

Edasi jutustab tütarlaps, et ta on nii väga pettunud, kuna ta on arvanud, et Ado kirjutab ainult temale üksinda. Ta aga ei jäta siiski lootust ning tähendab, et kuigi ta teab, et Ado temast ei hooli, ta ikkagi veel kirjutab.

„...Aga Aino on tusane nähes mind Sulle kirjutamas,“ seisab kirjas. Ning sama kirja lõpul on ka read Ainolt, kus see ütleb, et loobub Marta kasuks Adole kirjutamast.

Palju kirju saab ja kirjutab ka seers. Männiste. Tal on selleks oma eesmärk. Ta kirjutab kättemaksuks. Nimelt kirjutas Männiste varem ühele Jegorjevski Oppekombinaadis õppivale tüdrukule. Tüdruk oskas hästi kirjutada ja kui saabus veel foto, siis oli Männiste nagu „seitsmendas taevas“. Siis aga selgub äkitselt kohutav asjaolu. Kohutav muidugi Männistele. Tüdruk oli kirjavahetuses tervelt nelja poisiga Männiste allüksuses, rääkimata veel võimalikest juhtumitest mujal. Ning kõigil neljal oli samasugune foto nagu Männistel.

Niisugustele viperustele vaatamata aga kirjutab rindemees alati ja igaühele. Ning alati, kui ilmub nähtavale postimees, valdab teda igatsus saada mõnda kirjakest.

K. LANG.

J. Jenseni karikatuur

PELGUPAIKA OTSIDES

Mäe Soodlale: — Jaanalinnul on kerge, kui ta end peita tahab, pistab ta pea liivasse. Kuhu peab aga üks aus rahvareetur oma pea panema?

Ohel päeval leidsin oma välltaskust väikese mutrike. See oli harilik lihtne raudmutter, nagu neid leidub sadade kaupa igas töötoas ja tehases. Ent mulle tuletas see väike ese meelde üht kauget lugu Velikije Luki lumistelt väljalt.

Istusime varemete vahel tuule varjus ja keerasime ajalehe paberisse mahorkat. Need olid endise kolhoosi töötoa varem. Enne sõda asus siin päris väike tehas. Parandati põllutööriistu, sepitseti vankreid ning isegi traktorite ja kombainide remont polnud mingi imeasi.

Nüüd oli kogu hoonest püsti ainult üks külg. Korstnad tõusid rusude kohale nagu pikad peenikesed sõrmed. Põlenud palgid, purunenud telliskivid, kõveraks kaardunud raudtalad ning lõmmi litsutud metallesemmed moodustasid mingi niimetu kaose.

Istusime seal ja tõmbasime suitsu. Detsembril külm tahtis matta hinge. Läbi sinelite ja viilide tungis pakane nagu kõrvetav raud. Ent sliski oli siin nii mõnus istuda, selg vastu savimüüri ja tõmmata aeglaste rahulike söömudega suitsu.

Seersant Kilver, pael veel vaenlase kuulist põletatud jälg, ütles:

— Ausõna, ma pole saanud kahel päeval nii mõnusat mahvi. Elle istusime ühes augus ja väike Lest tahtis süüdata vilkat. Ta tõusis veldi püsti, et võtta püksitaskust tikke. Kuid korraga vajus otseti alla nagu puunott.

— Snaiper? küsis keegi eemalt.

Seersant noogutas pead.

Järsku põrus külmanud maa. Varemestel pudenes alla savitükke. Mõnisada meetrit eemal, lumiste mäekumerike ja orgude vahel, kerkisid suitsupilvekused.

— Saksa kuucraudne, lausus keegi.

Samal hetkel silmasime üht imeilikku meest, kes sammus rahulikult üle lumise välja. Just tema selja taga, vaevalt sada meetrit eemal, lõhkesid uued miinid.

— No kuramus, sülitas väike Jass. — See mees tahab küll vist milniga otse lagipähe saada.

Tulija pöördus varemete poole.

Nüüd nägime, et ta oli pikk poiss, automaat rihmaga kaelas ja maailmatu seljakott turjal. See näis niisugune suur ja raske, täistuubitud vlimse võimaluseni igasugust kolu, et seersant Kilver hakkas laginal naerma:

— Poisid, uskuge, see mees kannab ämma kotiga seljas.

Kõik hakkasid suure häälega naerma.

Automaatur seisatas. Ta justkui kohmetas pisut, tahtis pöörduda tagasi, ent otsustas siiski tulla meie poole. Hindasime pilkudega teda.

Tundsime kõik niisuguselt „trofeede“ kogujaid ja nimetasime neid veidi põlastades „landimeesteks“.

— Päris „landimees“ ta vist ikka ei ole, ütles väike Jass. — Vaadake kuidas ta granaate kannab.

Nägime ainsa pilguga, et tulija oli sidunud endale nööri ümber, ja selle otsas rippus rööngastpidi viis või kuus granaati.

Nõnda kandsid granaate ainult hulljulged dzotivallutajad. See oli kardetav, ent sellega võideti üks või kaks sekundit ülikallist aega. Ja sageli just rippuski nende ühe või kahe sekundi vahel elu ning surm.

Nüüd jõudis tuleja varemete vahele, seisatas hetkeks ja vaatas meie otsa. Ta oli suur ja tugev poiss, veidi tedretähniliise näo ja lalade pösesarnadega. Ent tema ilmes oli midagi pehmet ja leplikku, niisugust nagu inimestel, kelle sisemust valgustab suur rahulolu.

— Sellsimehed, ütles ta. — Kas keegi on silmanud siin mõnd mutrit, kruvikeerajat või muud niisugust?

Paar võitlejat turtsatasid naerma.

— Sa mõtled vist asutada vanaraua rändkaupluse? torkas keegi.

Pikk poiss kohmetas veel enam.

— Ei-noh, tõttas ta end kaitsma.

— Pärast sõda tuleb jälle kõike tarvis. Kahe palja kläega ei saa midagi peale hakata. Aga kui on tööriistad, siis läheb palju kergemalt.

— Ja sina kogud neid tööriistu?

— Kogun, vastas ta lihtsalt.

— Kui teil oleks mõni mutrike või polt, mul oleks just niisuguselt tarvis.

— Vaat, siin on sulle koguni pool hooratast, näitas keegi suurele purustatud metallimürakale, mis vedeles savimüüri ääres. — Pista muudkui kotti.

Kõik pistsid laginal naerma.

Imelik mees ei vastanud sõnagi. Ta istus minu kõrval põlenud palgi otsale ja raputas oma raske kanda seljast maha. Siis hakkas pikkamisi taskust otsima tubakat. Avastis oma karbi ja ütlesin:

— Keerame siit.

See näputäis tubakat justkui lahendas meid teineteisele. Korraga naeratas ta rõõmsalt, pühkis sinellivarrukaga üle hilgse otsmiku ja hakkas keerutama hilgelvilkat. Kui olime süütanud suitsud, viitasin pilguga ta raskele kotile ja küsisin:

— Kas selle kõik oled juba kogunud?

— Jah.

Katsusin läbi koti ja tundsime ühi vasarat, tange, mutrikeid ja metallitükke. Neid oli päris tubli kanda.

— Kas raskeks ei lähe?

— Mõnikord on tõesti pisut liig, vastas ta avameelselt. — Mõtlen küll üht või teist ära visata, kuid siis

mõtlen, et kord tuleb kõike tarvis. Ja pikkamisi hakkas ta lahti harutama oma kotipaelu, puistates lumele terve hunniku raskeid metall-esemeid — mutreid, kruve, väikseid vaskkraane, traaditükke, — kõike, mis oli vedelenud kasutamatu poris ja lumes.

— Vaat, see kruustang on väga raske, vähemalt kolm-neli kilo, haaras ta pihku juba roostetama lõõnud tööriista. — Leidsin selle juba ammu meie rännaku esimesel päeval. Tookord läksime kogu õõ läbi lume ja lõrtsi. Mitu korda mõtlesin seda kruustangi ära visata. Kuid süda ei lubanud, mitte ei lubanud. Ja sellest saadik kannan teda kaasas, võtan mõnikord kotist välja ja mõtlen: oi, küll oli rännak, mitte sammugi ei näinud ette teed.

Ta rääkis seda pikkamisi ja soojalt, nühkides kareda sinellivarrukaga kruustangidelt värskeid roostepunkte.

— Selle abil võib kõike teha, rääkis ta edasi ja ma nägin ta suurtes hallides silmades lapselikku südamerõõmu. — Mõne minutiga pole lihtne rauatükk enam see, mis oli. Temast saab kruvi, mutter, haak, kuid võib-olla ka sahatera või äkkepulk. Ja siis teenib see lihtne rauatükk inimest, kergendab tema tööd ja vaeva.

Ta oli nühinud kruustangid roostest puhtaks ja peltis hoolikalt tagasi kotti. Siis võttis ühed traaditangid ja vaatles neid naeratades.

— Sel päeval, kui leidsin need tangid, laskis saksa snaiper kaks korda mu sinelist läbi.

Ta näitas kaht auku sinel'seljal.

— Ei näkanud? küsisin.

— Ei. Oõsel roomasime ta asukoha lähedale ja hommikuvalgel võtsime maha. Sel päeval ei saanudki tagasi tulla, oli niisugune tull, nagu külvaks keegi lumisel põllul herneid...

Ta võttis pihku ühe väikese rauasae ja lausus:

— Eks ole lihtne — ainult tüki teraslehte. Kuid osav meistimees võib sellega teha imet. Rauasaag, vasar ja vill, nendega võib üles ehitada tehased, vabrikud ja linnad.

Mulle hakkas meeldima see poiss, kes rääkis nõnda armsalt ja soojalt rauast ja tööst. Mulle meenus Voore nõgine valukuuri lagi, ahjusuudest tulev sulametall ja lakkamatu me-

SAKSA VAEOOSA STAABIS

— Imelik, täna pole taandumise käsku veel tulnudki. Oleme vist ümber piiratud.

tahtliköllin, mis helises esimestel nädalatel õösigi kõrvus.

— Kas oled valaja? küsisin.

— Ei, olin sepp, vastas ta. — Sellepärast valutabki mu süda, kui näen kõikjal vedelemas roostes atru. Võib-olla on ka minu kodus kõik hävitatud. Sõda lõpeb, kõik on tarvis üles ehitada, uuesti otsast alata, sellepärast ongi igal rauasaäl, mutrikesel ja poldil määratu tähtsus. Kui ma mõtlen sellele, siis ei saa jätta ühtki vajalist eset lumme vedelema. Süda lihtsalt ei luba.

Lumiselt väljalt kostis ere vile.

Tõusime püsti, meil oli tarvis minna.

— Ela hästi! hüüdsin üle öla oma uuele sõbrale. — Kui lelan midagi head, toon sulle kaasa.

Ta noogutas peaga ja naeratas.

Jõudsimme põlenud kolhoosi varemeteni.

Siin oli kaks päeva võidelnud väike vapper automaaturite salk. Neid oli ainult kümme või viisteist meest, ent nad ei taganenud ainustki sammu. Nüüd oli kolhoos meie.

Ohe põlenud ahju varjus silmasin tuttavat seljakotti. See oli avatud, nagu oleks omanik otsinud kliruga kõlge armsamat eset. Umberringi lumel vedeles pisikesi mutrikesi, tööriistu, tuttavad kruustangid.

— See on meie jaokomandõri seljakott, ütles üks automaatur.

— Ta oli niisugune imelik mees, korjas igasugust rauaprahti. Meie naersime teda pisut seljataga. Aga muidu oli vapper poiss, kolm korda sai haavata, aga võitles edasi. Õõsel, kui ta kaotas juba meelemärguse, viisime ta sanitaarpunkti.

Võtsin lumest ühe mutri, kõlge plsema, mis oli juba veldi roostetama lõõnud. Puhastasin selle sinelivarrukaga ja pistsin oma välitasku — mälestuseks. Küll kord kohtame jälle, võitlus viib mehed kokku, siis annan selle sulle nagu lubatud.

ED. MÄNNIK

Hitlerlik vanakraam

Alles hiljuti nägi Moskva hitlerlikku vanakraami. Kraam oli sorteeritud ja nummerdatud, kuna ta tuli fashistlikust täimagasini. Selles kollektsioonis oli 57.600 üksikut eksponaati. See oli fashistliku vanaprahi näitus. Siin oli 19 hitlerlikku rüütli, kes aga oma rüütliskööjast mitte heas arvamises ei näinud olevat. Need 19 olid kõrgemat liiki eksportvanakraam. Selle järele samusid teise järgu artiklid, ülem- ja alamleitnandid ja nii edasi. Ja lõpuks sammus see makulatuur või suurtükkliha: fashistlikud veltveebid, unterohvitserid, jefreitorid ja muldu põgenejad.

Kokku oli neid 57.600. Kuid see ei olnud veel kõik. See oli vaid osa, üks mitmendik, jagu. Neid annab nüüd saata ja lähetada laagritesse mitut aega. Suurt osa aga ei ole võimalik enam saata ega lähetada. Need fashistlikud õnneööid jäid nõukogude mulda. Ja sinna nad jäävadki õpetuseks teistele.

J. Jensen Karikatuur

„Selge“ olukord fashistlikus röövlikoopas

Naljakaja

Nagu olukord rinnetel näitab, on fashistlikud väed viimasel ajal eriti harrastama hakanud kergesporti: joostakse pikka- ja lühimaad, niikuidas maastik ja tingimused parajasti nõuavad. Hommikvõimlemine on hitlerlikus armees ära jäänud, — saksa sõdurid ja ohvitserid teevad niikui nii päevad läbi käte ülestõstmise harjutusi. See gümnaстика näib ikka sügavamalt ja sügavamalt juurduvat saksa lõõmameeste kehakultuuri programmi.

★

Berliini raadio teatab sakslaste tähelepanuväärsest võidust Soome lahes. Saksa transportlaeval õnnestus nimelt anda vasaku küljega tugev hoop nõukogude torpeedole. Saksa kapten olevat näinud oma silmaga, kuidas nõukogude torpeedo tükkideks purunenud. See on tõepoolest suur võit. Kui saksa transportlaevad jätkavad sellist võidukäiku, siis ei ole sakslastel varsti enam millegagi midagi transportida.

★

Saksa kirjanduseturule saabuvat peatselt uusi huvitavaid uudisteosid. Ullsteini raamatute sarjas ilmuvat nimelt Hitleri luuletuskogu „Kümme aastat välksõda“. Raamatule ennustatakse hiiglamenu.

★

Soomes käib endisel invaliididest ja poolvigastest armee moodustamine.

Õulus olevat olnud arstide ja mobiilseeritu Matti Juhtaneni vahel järgmine kõnelus.

Matti Juhtanen lastud halglast välja ja kohe komisjoni, et teda uuesti armeesse võtta.

— Mis soldat ja sõdur minust enam saab? ütelnud Matti. — Ohte jalga pole ja teinegi ei ole päris terve?

— Mattikene, — vastanud arstid, — praegu ei ole aeg tühiste küsimustega tegelda. Vaat kus veel asi, see sinu jalg. Üks jalg ees või teine taga. Kas me hakkame sellest numbrit tegema? Ja õigust ütelda, sul on suur eelis, võrreldes teistega. Rimesed, kes lähevad praegu rindele, iskeerivad niitelda kahe jalaga, aga sinul ei ole enam tarvis riskeerida. Sina, Mattikene, oled niitelda puhas poiss, väljaspool võistlust. Eks ole?..

Kui Matti läks komisjonist pagariärril ning tahtis leiba-saia osta, vastati talle:

— Praegu ei ole. Just sõideti lauavabrikusse leiva järele. Kui tulete poole tunni pärast, võime teid teenida värskeste männikorvidega või prants-saladega kuusekoorest. Meie kaup on väljaspool konkurentsi, sest kvaliteet kõneleb ise enda eest. Meie tarvitajaskond suureneb päev-päevalt. Meie valmistame oma saadusi puhtas materjalist. Hüvä päivil! —

Sedasi elatakse praegu „Suur-Soomes.“

Naljailik

Vabastatud Narva

A. Hoidre joonis

Kuid Sina, Narva, varsti tõused uhkelt —
Su teevad terveks armastavad käed.
Jõuks, valguseks Su kosekohin puhkeb,
koos Eestiga veel võidust õnne näed.

MART RAUD.

ÄIKKER

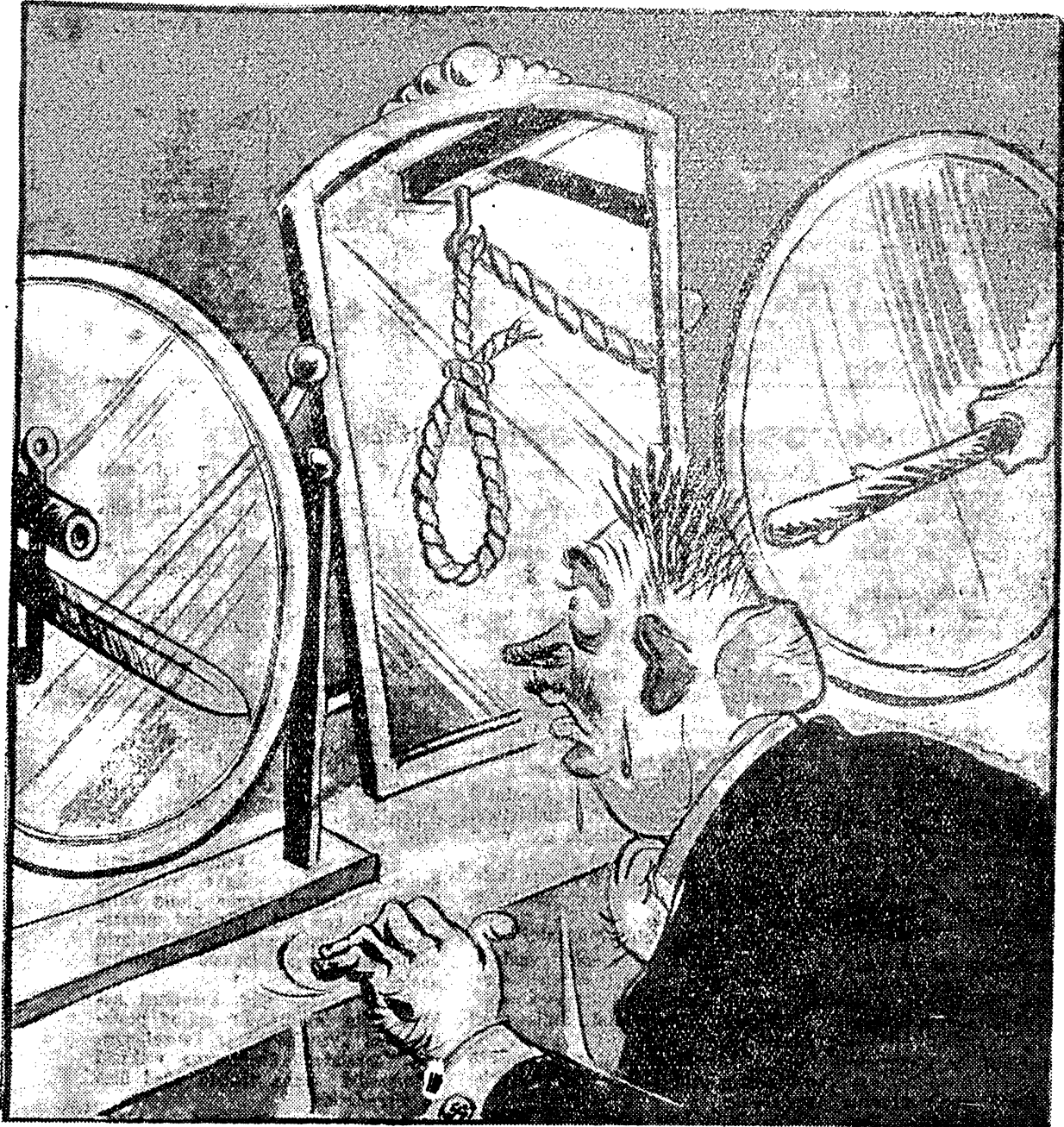
Nr. 5

30. augustil
1944. a.

II aastakäik

„RAHVA HÄÄLE“ KAASANNE

J. Jensenl karikatuur

Hjalmar Mäe vaatab tulevikku . . .

Põhia väegrupi rasked päevad

Kui haige või tõbine surmaeelseid tundemärke ilmutab või krampides viskleb, siis tuuakse igavikuriiki rändaja juurde mitmesuguseid posijaid, kupulaskjaid, sõnade pealelugejaid ja muid seesuguseid suksutajaid, kes peavad minekulolija päästma. Ku'd vanarahvas ütleb, et kel surmatõbi, seda ei päästa ükski abi. Seesuguses hingevaakuja olukorras on praegu saksa armee põhja väegrupp.

Onkel Hitler ütles kindralooberst Schernerile: „Mine, minu kindral, lase aadrit ja tee muud kunsttükki, kuid päästa minu põhja väegrupp, — ta on muidu minekul.“

Kindralooberst Scherner tõmbas ja hisaapad jaiga, istus lonkurruunale ning kihutas tuhatnelja Baltimaale. Siin istus kindralooberst Scherner laua taha ja hakkas haigele retsepti

kirjutama.

Selles retseptis ta soovitas järgmist:

„Iga meetrit maad, iga rindelõiku peab kaitsama leekiva fanatismiga.“

Kindralooberst Scherner retsept ei ole mitte tavaline ladinakeelne ja segase käekirjaga, vaid trükitud paberile ja selge kui päev. Nii et nüüdsest peale on põhja väegrupil lubatud kasutada igasugused toredad relvad: leekiv fanatism, tuline taganemine, lõomav ärasuremine, palav põgenemine ja nii edasi.

Edasi üteldakse selles retseptis, et „te peate kasvama maasse“ ning et „teie ei tohi mitte ühtegi komandopunkti käest ära anda“.

Kuid mis teeb põhja väegrupp?

Põhja väegrupp andis palava pakilisusega Punaarmee kätte V. Iniu, Daugavpils, Rezekne, Shiauliai, Kurnase, Tartu jne. ning eelistab jalgutada Läänemere kallaste poole, mitte pidades lugu komandopunktidest.

Kuid kindralooberst arvab oma retseptis, et kui muu ei aita, vahest siis päästab surija teadmine, et ta kangelastunud sõrmede vahel on mitte rohkem ega vähem kui „sõja saatus“ ja selle „otsustamine“.

On teada, et krampides visklevale viimse tunnikese ootajale ei saa enam midagi kätte anda: ta ei jõua seda hoida ja pillab maha. Nüüd aga antakse raskele haigele seesugune mahukas ja hiigelsuur asi kõhnaksjäänud pikku, nagu seda on „sõja saatus“ ja selle „otsustamine“.

Põhja väegrupp on muidugi kõvasti Baltimais kinnil. Ja sinna ta jääbki. Välja arvatud see osa gruppist, kes eelistab Balti mere jahedates voogudes kalaroaks muutuda.

Kõige huvitavam on aga kindralooberst Scherner kaskkirjas-retseptis see lõik, kus räägitakse loodritest, logarditest ja muidu laisklejatest, kes ei taha sõdida ja põhjagrupist põgenevad.

Senini valitses arstiteaduses kutseeetika, et haiget ei hirmutatud ega ähvardatud! Kindralooberst Scherner avas siin uue lehekülje. Ta püüab surijale elu tagasi tuua ähvarduste ja söimamisega.

Lähemad päevad näitavad, kui kiiresti uus täht hitlerlikus arstiteaduses taevast oma ravimismeetoditega rai-geilt hinge välja saab.

A. TAADER.

A. Pillari illustratsioonid

Kinokroonika „Tankid idas“

Pärast dokumentaalfilmi „Tankid idas“ läbivaatamist propagandaministeeriumis tuli kinorezhissöör Karl Schmerke koju väga halvas tujuis. „Film praagiti väljal Kõik tuleb uuesti otsast alata!“

„Mispärast, Karl?“ küsis Amalie.

„Nad ütlesid, et see olevat mul valge niidiga kokku traageldatud.“

„Mina ei ole ometi süüdi, Karl! Ma pidin su pintsaku valge niidiga kokku õmblema. Teist niiti pole sõja ajal saada!“

„Lollpeal! Nad rääkisid filmist, mitte pintsakust. Nad tahavad loomult kinokroonikat, kuid ise ei anna nad mulle mitte näitlejaid, vaid niigisuguseid totaalseid idioote. Kas sa võid arvata, mis tegi Schugel? Tema peale tuleb vene tank. Schugel peab tanki alla viskama granaadid. Kuid see tõi kratsib endal enne granaadiga kukalt ja siis alles viskab. Teda olevat filmimise ajal sääsk hammustanud!“

Noor Fritz Schmerke hakkas valju häälega naerma.

Papa Schmerke läks vihast punaseks, haaras poisil kõrvust ja väänas neid tugevasti.

„Isal on pahandusi ja sina, porsas, naerad!“

„Jäta järele, Karl!“ astus mamma Schmerke oma võsu eest välja. „Vaata, sa oled poisil vasaku kõrva peale aegu ära rebunud!“

„Jätke talle paremastki kõrvast! Kasi välja, lontrus! Ma heidan

puhkama, Amalie! Homme kell kuus hommikul tuleb filmimist uuesti alustada. Minule antakse selleks tõelisi sõdureid veteraane idast, et film tuleks töepärane. Need mind juba sisse ei vea!“

Täpselt kell kuus hommikul seisis dokumentaalfilmi „Tankid idas“ looja Karl Schmerke keset Berliini väljakut, mis oli kaetud õhurünnakute tagajärjel tekkinud rusuhunnikutega ja selgitas idarinde lahinguväljadelt tulnud veteraanidele nende ülesandeid.

„Tegevus leiab aset Valge-Venes!“ räägib Schmerke. „Teil tuleb nii tegeutseda nagu rindel. Mõistate?“

Idast tulnud veteraanid võpatasid närviliselt ja üks neist, rüüristliga, kõrvadeta ja vigase jalaga, pidi isegi kukkuma.

„Teie teostage sel piirjoonel saksa elastsed kaitset,“ jätkas Schmerke. „Vene tankid tahavad läbi murda, teie aga andke valul mõistate?“

Idast tulnud veteraanid vaatatsid karlikult ringi ja vastumeelseid ronisid varem valmistehind kaevikusse.

Kõrvadeta ristirüütel tuli paari minuti pärast kaevikust välja ja ütles, et töepärasuse saavutamiseks oleks vaja pool pudelit viina mehe peale.

Tuli rahuldada veteraanide soovi. „Valmis olla!“ karjus Karl Schmerke. „Kohe tulevad tankid!“

Kuuldus mootorite müra ja roomikute raginat. Varemete tagant tuli

nähtavale „vene“ tank ja tulistades tühjalt kiikus kaevikute poole.

„Visake granaat!“ kamaudas Schmerke. „Andke valul!“

Kuid siis juhtus see, mida filmi „Tankid idas“ looja kõige vähem oli oodanud.

Veteraanid hüppasid haruldase kiirusega kaevikust välja ja jooksisid laiali.

Schmerkel läks suuri vaevu korda veteraane uuesti kokku ajada.

„Katsume lahendada teise ülesande,“ katsus rezhissöör rahulikult seletada. „Teie kujutage ette, et võitlete vene automaatidega. Mõned laengud ja — venelased annavad endid vang. Teie, siin, esimesed viis meest, olete venelased, teie aga, järgmised viis, olete sakslased.“

„Valmis olla!“ kamaudas varsti Schmerke. „Otto, laske venelased lahtil!“ Varemete tagant tulid välja sakslased, kes olid rüüstatud punaarmelaste mundritesse. Nad täristasid automaatidest ja jooksisid kaevikute poole.

Kuid vaevalt jõuti kaevikust hakata vastu laskma, kui paljud pealetungivad „venelased“ ja kaitset asuvad sakslased ühekorraga viskasid automaadid maha, tõstsid käed üles ja kisendasid:

„Russ, ära lasel Russ! Annan alla!“ Karl Schmerke vandus ja katkestas vääntamise.

LEONID LENTSH

Laiast maailmast

Praha märkas tšehhi politseinik ühel ööl, kuidas keegi kodanik kirjutab midagi kriidiga seinale.

Lähemale minnes nägi ta, et seinale oli kirjutatud tšehhi keeles: „Maha Hitler!“

„Lollpea!“ käratas vihane politseinik oma kaasmaalasele: „Kas teie ei tea, et kõik avalikud kuulutused peavad olema kirjutatud esmalt saksa ja siis tšehhi keeles?“

Vana hollandlanna areteeriti Londoni raadiosaadete kuulamise pärast.

„Miks te kuulasite?“ küsis kohtunik.

„Kuidas siis mitte, teie ausus,“ vastas naine. „Juba 1940. aasta oktoobris lubas Hitler Londonis olla. Sellest ajast kuiaan ma iga päev. Ma tahan füüreri esinemist kuulata.“

Prantsusmaalt saabunud teated näitavad, et mõnigiad hitlerlikud väcosad on avaldanud rahulolematust selle üle, et seal polevat üles seatud teemärke, mis näitavad, kuidas kõige lühemat teed mööda pääseda vangivandmise punkti. Fashistlik komandör Hase olevat teinud avalduse, milles üteldakse: „Kaotasin mitu päeva sellise punkti otsinguil, kuid sõjas on kallid iga tund. Olukord nõuab, et heakorra küsimustele tuleks rohkem tähelepanu pöörata.“

Inglise humoristlik ajakiri kuulutas välja võistluse kõige lühema jutustuse saamiseks. Võistluse tingimused olid: 1) kirjutada võib igasugusel teemal, 2) jutustus peab koosnema täpselt 200 sõnast.

Kui jutustus sisaldab 201 sõna, siis seda zhürü enam läbi ei vaata. Ainult 200 sõnal

Võistlusele saadeti üle 3000 käsikirja.

Esimene auhind anti noorele inglise sõjaväe seersandile. Autor oli kinni pidanud võistluse põhitähtsusest: jutustuses oli täpselt 200 sõna.

Seersandi jutustus oli järgmine:

Saksa sõjaväe reamees Schultz saagis selleks, et kätte maksta jefreitor Spunkele, väljakälgukoha istepingi, aluse sakslasele omase täpsusega läbi. Ohtekokku: 18 sõna.

Ülejäänud 182 sõna lausus allakukkunud jefreitor Spunke.

Nukrad mõttemõlgutused

(„Krokodilli“ järgi)

Mae: — Kas tõesti sakslased unustavad meid ja jätaavad siia?

Soodla: — See pole veel kõige halvem. Halvem on see, kui eestlased meid ei unusta ja ära ei lase...

LITZMANNI HADA

Eestist antakse edasi, et Litzmann olevat silmanägemise kaotanud. Parunihärra ei leidvat maakaardilt enam üles Petseri, Võru ja Tartu linna; suuri alevikke ega teisi asulaid, mis Punaarmee poolt vabastatud.

AVASTATUD RESERVID

Okupeeritud Eestis teostatakse hitlerlaste poolt järjekordset mobilisatsiooni. Hitlerlased sunnivad viimases hädas ränka haakristi kandma ka kõiki valgepiletimehi. See viimne kramp, mida fashistid enne oma peesid ilmutavad, areneb järgmiselt:

Linnas ja maal on kleebitud üles karmid käsud ja korraldused ning igale kutselasele, töbisele ja haigele on eri-abonement politseiga koju kätte saadetud, et tulge ja päästke meid, hitlerlaste, meie seniks pakime pampe ja kohendame korkveste. Neil kutsetel on muidugi täpne kellaeg ja minut, millal kohal olla, ja arusaadavalt ka priipääse komandantuuri. Kuid hädakene seisvat seiles, et isegi seda haiget publikut ei voola kokku. Ei ole kellelgi isu ja tahtmist sakslaste eest hauda minna. Mõned kõbusamad valgepiletimehed on saatnud pileti tagasi ühes kirjaga: „Täna lahke kutse eest, kuid eelistan nõukogude partisanide juurde minna, seal on suveajal kosutav õhk ja tervisele priskemad tingimused, kui sakste leegionis.“

Komisjon ja „kõrgem kohus“ olevat siis otsustanud tegutseda. Saadud kätte Juku Vigane, kellele kohe protokoll tehtud. Juku lootsutanud vigaste kopsudega ning ütelnud: „Ma suren enne ära, kui protokollil tint kuiv on.“ Ches haiglas leitud mehi kui murdu, kel kõigil valged piletid. Komisjon kohe krapsti ühele haigele voodi juurde, et tõuse vennas ja haara püss. Haige vasti: „Aidake mind üles tõusta, mul on üks jalg ja vasak käsi.“ Komisjon kõhatanud ja astunud edasi. Näeb komisjon, et koiku serval kõõgutab ennast ontliku välimusega meesterahvas. „Astu, sõber, jalule ja tule kaasa, oled nüüdsest peale jälle sõjamees,“ kutsus komisjon. „Sedamaid, vastas kutsutu, „ainult juhtige mind

kättpidi, mul silmanägemine vilets“. Komisjon kõhatanud ja astunud edasi. Aga kuhu astud, — seal kõikjal häda ja viletsus. Valged passid kõigil, aga mehi mitte kuskil.

Olemaist sosistanud komisjonile kõrva, et minge vastasmajja. Seal teile materjali küll ja küll. Komisjon kannapeal ringi ja kohe vastasolevasse majja. Aga see on huilumaja. Komisjon murrab sisse ja hüüab, et kes soovib „riiki“ kaitsta. Kümmeakond mehemürakat trügib esile ja esitab ennast: siin oli kolm Tseesarit, üks Puna-part, kaks Aleksander Suurt, üks Dshingis-Khaan, üks Vilhelm II ja paar Bismarcki. Ja kõik küsimas, et kui suur armee nende hoolde usaldatakse. Mis komisjonil teha? Situatsioon räbal. Need on küll mehed, kuid liiga kõrge aukraadiga.

Komisjon samas koosolekut pidama. Kus on veel valgepiletimehi? Nimekirjad lagedale ja ennae, kus on näiteks Volli Võmm. Politsei raporteerib, et seesinane riigilalam on surnud juba esimese maailmasõja ajal. Kust kandist aga nimekirja uurid, ikka tuleb välja, et kes surnud, kes parajasti laudsil. Aga kas siis tõesti rohkem ei ole? Tuuakse veel nimekirju ja komisjon loeb: ersats-valgepiletimehed: Hjalmar Mäe, Soodla, Leesment, Saar, Vendt, Mutt, Kalkun ja palju teisi tegelasi. Kõik puhta valgepileti poisid. Pealeselle veel mõnesugune arv maavanemaid, piirkonnaülemaid, kõrikiigutajaid, SS-sulisid.

Komisjon kratsib kukalt. Ja kui komisjon vahepeal surnud ei ole, siis kraatsib ta praegugi veel. Kõik on olemas: käsud, korraldused ja komisjon, — aga mehi ei ole ega tulegi.

Aug. TAADER

Kolm aastat „uut korda“ ja „kõrget kultuuri“

J. Jenseni karikatuurid

Meie vabastasime rahva kõigist majanduslikest muredest ja raskustest.

Meie vältisime rahvale ülearuse peaaegu koormava vaeva...

...ja õpetasime teda selle asemel teravist kosutavale produktiivsele tööle värskes õhus.

Meie tõstisime rahva ennenähtamatule kõrgusele.

Ja nüüd tänuks kõige eest — selline eba-kultuurne käitumine...

= J ä n e s =

Omapärast jänest kohtasin ma Uurali taga, sõites rongliga Sverdlovskist Tsheljabinskisse. Vagun oli rahvast tulvil: küll sõjaväelasi, küll tsiviilinimesi.

Mina sain veel õnneks istekoha pingiotsale ja õnnistasin juhust, et olin endaga mättal, kuigi kitsikuse tõttu ma küll omas asendis mingit liigutust teha ei saanud. Mu pinginaabriteks olid Punaarmee komandörid. Väga lõbusad ja lahked inimesed. Sõjaväelased on alati kõige paremad kaasreisijad. Ka nemad istusid külg-külje kõrval ja leppisid olukorraga.

Kõige mugavamal istekohal, otse vaguni akna juures nurgas, toetades väikeste lauakese akna all, magas üks omapärase välimusega isik. Tema riietus oli eriti kirjult lipitud ja lapitud ning ta jalad olid kummaliselt paksult mähitud nartsudesse. Tal oli kindlasti hea olla oma eelistatud asendis ja ta norskas magades kindla rahuliku rütmiga. Imestasid vaid, et kõrgemad sõjaväelased pidid virolema ebasoodsas asendis ja eesõiguse kohta valikus jätsid mainitud indiviidile. Kuid sel puhul meenutasin fakti, et meil Nõukogude Liidus püsib selline ilus nähtus, et iga kodaniku vastu tuntakse lugupidamist ja käitumise kaaskodanikuga olgu igati väärilike ja abisla. Seepärast: õnnelik see, kes esimesena paremale kohale pääseb. Nii siis istusime, kuidas keegi sai. Oo, pikk oo, seisis ees.

Akki tsel vaguni poolel tekkis elav liikumine. Kontrollör saabus ja kontrollis sõidupileiteid. Minu ja komandöride sõidupiletid olid korras.

Kontrollör raputas akna all magavat kaasreisijat, kes alles mitmekordse müksu peale pärani silmil äratajale otsa vahtima jäi.

„Teie sõidupilet, kodanik,“ nõudis kontrollör.

„Mh?“ häälitseis kaasreisija uudishimulikult ametnikule otsa vaadates.

„Teie sõidupilet, kodanik,“ kordas ametnik.

„Mh?“ kordas küsitav omalt poolt ja siis, äkki, tõstis ta oma mähikuis jalga ning hakkas ülevoolava kiirusega midagi seletama meie arusaamatus keeles. Foneetiliselt võinuks see keel vahest mongooli päritoluga olla. Ta tõstis aina kõrgemale oma mähikuis jalga, millele ta vahetpidamatult käega osutas ja ise latras, mis keel andis. Liigutuste järgi võisin otsustada, et mees rääkis oma haigest jalast.

„Ei, ei, teie sõidupiletit soovin ma näha,“ sõnas kontrollör juba tungivalt.

„Mh,“ mõmises uuesti imestanult küsitav ja kordas veel suurema õhlnaga oma endist arusaamatut seletust, sealjuures tõstes mähikuis jalga peaaegu ametniku nina alla.

Vagunels valitses pimedus ja ainult kontrollöri rinnale kinnitatud latern valgustas mingit jalataolist tumpu, mida meie kaasreisija üha püüdis ametnikule demonstreerida.

Kontrollöri kannatus näis olevat lõpul. Ta kordas oma nõuet juba kaeblikult ja hõrdalt:

„Mitte teie jalga pole mul vaja

näha, vaid teie sõidupiletit, kas teie mõistate mind: sõi-du-piletit?“

Meie kaasreisija ei lasknud ennast eksitada ja oma lakkamatu „mmh'ga“ hakkas ta uuesti jaburdama ning kordama eelmist toimingut, tõstes sealjuures teise mähikuis jala esimesele lisaks. Nii hoidis ta käte vahel ametniku nina all mõlemat jalga ja latras ning seletas midagi vahetpidamatult.

Kontrollöri näis olevat lootusetu saada mehelt nõutavat piletit, ta lõi käega ja läks edasi oma teed.

Meie kaasreisija, olles rahul loo lõpptulemusega, tõmbas end uuesti käärasse, toetas pea käte vahele lauakesele ja uinus suurima südame-rahuga.

Hommikul lähenesime Tsheljabinskile. Reisijad olid ärkvel ja sirutasid oma istukil magamisest kanges- tanud liikmeid. Ka meie kaasreisija ärkas. Tema ei sirutanud ennast, sest ta magas ju palju mugavamalt ja oli välja puhunud. Suurima rahuga pöördus ta oma naabri, komandöri poole ja küsis puhtas, selges vene keeles:

„Seltsimees komandör, kas Tsheljabinskini läheb veel palju aega? Millal me umbes jõuame kohale?“

Meie kõik olime kui rabatud tema selgest vene keelest, mille ta õõsi kontrollöri pileti nõudmisel oli nähtavasti sootuks unustanud. Kõik hakkasid laginal naerma.

Meie reisikaaslane vaatas imestanult melle järgimööda otsa ja lisas siis külma rahuga ning väga asjalikult: „Polnud midagi parata, seltsimehed — sõda!“

PAUL PINNA

NALJAKAJA

Tallinnast teatakse, et „omavalitsuse“ direktori Hjalmar Mäe olukord ei jäta enam mingsuguseid lootusi. Tõbi olevat haaranud kogu organismi: suurte südameatakkidega käivat kaasas neerunõelad, maksamädanik, peapõletik, ristluude vajumine, kurgukuivamine, kopsukatarr, abaluude õgvenemine ja kõnetoru lubjastumine. Pealeselle olevat tekkinud surmameelseid paisid, pisted, muhud, vinnid ja valud. Asjatundjad ennustavad vaevarikast lõppu, kuid enne surma olevat loota veel mõningaid hüsteerilisi hüppeid. Konsilium on arvamisel, et hingedaakujat võivat juba koolnuks lugeda.

Enne küsiti: mis on inimesele kõige ligemal? Sellele vastati, et sark. Nüüd küsitakse, mis on hitlerlastele kõige ligemal ja vastatakse, et surm.

Esimesel helmed kaelas, viimasel aga pole sarkilgi seljas. Sellega ütleb rahvas seda, et Punaarmee poole ületulijad nn. eesti SS-diviisidest ärgu viivitagu, vaid tehku seda kohe, muidu tabab neid hitlerlastega ühesugune saatus.

Lõuna-Eestis on ulatuslikult tarvitusel selline mõistatus: lipp lapi peal, lapp lapi peal, ütle, mis see on? Vastuseks ei ole vaja suurt mõtlemist, sest seda teab igaüks, et niisugune on riietus hitlerlikel „lõõma-meestel“.

Saint-Malos toimus liitlaste vägede poolt ümberpilratud saksa garnisio- niulema ja Hitleri vahel raadio kaudu järgmine kõnelus.

Umberpilratud saksa garnisoniulem teatas: „Panen vastu veel ainult poolteist või kaks päeva.“

Hitler vastas: „Abgemacht. Annan sulle raudristi, puurist otsi ise. Mina vahest rabelen järgmise vihma ja uue kuu loomiseni välja. Ajalugu hindab meid mõlemaid — mõlemad saame hundipassi. Heill!“

Saksa ajalehtedes lõpetatakse rist- sõnamõistatuste osakond. Sellele kohale palgutatakse nüüdsest peale raadiokindral Dittmari ja Hitleri kaastöölise dr. Ley sõnavõttud.

15. augustil ütles Dittmar: „Saksa väed kaotavad sellepärast, et nõukogude vägedel on ülekaal elavjõus ja tehnikas.“

Kaks päeva enne seda kirjutas Ley: „Saksa vägede kaotamise põhjuseks on sakslastest äraandjad. Rumal ja kaotusmeeleolu levitaja on see, kes ütleb, et nõukogude väed on ülekaalus tehnika ja elavjõu poolest.“

Dittmar ütleb, et valge, Ley, et must. Kumb on õige? Keskmise värvi on kirju. Järelikult — saksa vägede seisukord on kõljal kirju.

Saksa raadio teatas laia suuga: „Tõsi, liitlased vallutasid Prantsus- maal suure hulga asulaid ja linnu. Kuid need on kõik purustatud.“

See endalohutus sarnaneb sellele kohtlasele, kes ütles, kui tal tikutops taskus põlema süttis ja tagafooni ära kõrvetas: „Tänu taevale, et see ei olnud püssirohukelder.“

See endalohutus on seda liiki

troost, nagu seda avaldas poo- misele viidav kurjategija, kes ütles: „Konginaabrid vedasid minuga kihla, et mind lastakse maha. Ma olen võit- nud.“

Saksamaal olevat kohutavalt lange- nud mütside, kaabude, oktoobrite, kü- barate ja igasuguste muude peakatete turuhinnad, kuna keegi ei taha kao- tada pead koos peakattega.

„Grete, mu mees petab mind!“ „Millest sa seda järeldad?“ „Sain oma mehe sõbralt kirja, et Gottlieb on teinud Venemaal tutvust mingsuguse Katjushaga ja on kao- tanud sealjuures pea.“

Kui Goebbelsil oli hing välja läi- nud, siis hakkas ta teises ilmas iga- vest asupaika valima. Paradiislik vaikus, rahu ning kord ei meeldinud fashistlikule propagandaministrile.

— Näidake mulle pörgut! — nu- rus Goebbels.

Taeva teeniljad viisid ta taeva keldrikorrale ning Goebbels nägi läbi akna maiustustega kaetud lauda, lõbusaid naisi ja palju viina.

— Ohhoo! — hõiskas Goebbels. — Vaat see on mulle. Saatke mind pörgusse, — teatas vana patune.

Pörguused avanesid ning Goeb- bels sattus sellesse kõige palavamase paika, kus keesis katlad ning fashistid äärisid pannidel.

— Noh, aga kus on siis... maius- tustelaud, naised ja viin, kus on kõik lubatu? — kisendas pettunud propa- gandaminister.

— See oli ainult propaganda, — vastasid kuradid.

Nägemus vanas lossis

(KATKENDEID SAKSA AJALOOListEST ROMAANIST)

XII peatükk

Berlinist saabus hommikul kiir-käskjalg pitseeritud ümbrikuga.

„Noh, mis nad veel tahavad,” mõtles Alfred Rosenberg. Ta oli halvasti maganud ja rääbas meeleolus. Olukord aina halvenes ja halvenes. Ömbrikus oli käskkiri Hitleri asemiku kohta kaotamisest Baltimail. Goebbels oli lisanud sõbraliku kaaskirja: „Kallis Alfred! Pood tuleb kinni panna. Kerige õnged kokku ja ärge viivitage Berliini sõiduga. Vastasel korral ei jõua te ilalgi siia. Lootke jumalale ja teravitage Fraucheni. Teie Goebbels.”

„Hernepelletist!” sõnas Alfred. Ta rebis kirja puruks ja helistas. „Kutsuge lossivalitseja, see vana reetur!” ütles ta adjutandile.

Lätlane ilmus, tuim ilme näol, nagu alati.

„Kuulake!” sõnas Rosenberg. „Sõidame homme ajutiselt ära. Mõistate: ajutiselt. Saate aru saksa keelest: ajutiselt!”

„Sa aru,” vastas lätlane, „ajutiselt. Drapen si gevesen.”

„Mis te ütlesite?”

„Ütlesin: drapen si gevesen.”

„Rääkige saksa keelt, nagu mina vene keelt. Drapen! Niisugust saksa keelset sõna pole olemas! Ja... Noh, hea küll. Vaadake, et lossis kõik jääks endiselt. Teie vastutate minu esilisade näoplittide eest.”

„Kuulen,” sõnas lätlane tuimalt. „Hoian pildid samas sejsundis nagu teidki sooviksin näha.”

Alfred Rosenberg käratas kahtlustavalt:

„Mis te tahate sellega ütelda, vana rott?”

Lätlane kehtas õlgu.

„Mitte midagi peale selle, et soovin teile niisama head säilitamist nagu teie lugupeetud esilsadelgi. Nad on väga tugevasti üles riputatud.”

XVIII peatükk

Tasa värises küünalvalgus tohutu suures esilisade saalis. Akna taga ulus tuul. Kaminast kuuldus tasast undamist.

Alfred Rosenberg viskas laua alla kolmanda tühja pudeli. Ta ise ei märganudki, et jätkas kõnelust esilisadega kuuldavalt.

„Vaata te minule, pörnitsete...” ütles ta kähiseval häälel. „Mõtlete: vaat mul järglasti!” Hüva. Mõõnan, et mul ei vedanud. Ei läinud läbi. Noh, aga teie? Näen, krahv, te mulgate pilkavalt. Valitsesite liivlasi kakskümmend aastat, ehitasite lossi... Aga millega see kõik lõppes? Ikkagi andsid pähel Aga teie, esi-esi-esi-esi, kus teie olite Grünwaldi lahingu

ajal? Pildidel olete kõik toredad... Pildil jään minagi toredaks!”

Järglane rüüpas neljandast pudelist ja sõnas:

„Vaat, esilisad, nüüd seletage minule, miks meil teiega kuidagi ei vea. Algab see igakord hästi. Me tuleme, võtame kohe peremehe hoiaku ja kuulutame igaühele, et see jääb igavesti nii. Siis aga tõugatakse meid jällegi ajaloooredelit pidi alla. Mõõdunud nädalal ma rääkisin saksa rüütellikest traditsioonidest Baltimail. Aga traditsioonid, kurat võtaks, on sellised, et iga kord kihutatakse meid siit välja. Ja kes kihutab? Venelased. Milles asi seisab? Miks? Seletage, esilisad!”

Alfredi pilk jäi peatuma kitsa habemega ristirüütli, kelle laiale mantlile oli ömmeldud tohutu suur rist:

„Mis, naerate? Kuidas te julgete irvitada? Kas teate, kellega te räägite? Olen Alfred Rosenberg, Adolf Hitleri asemik, „Ostlandi” kuninga! Kes teie olete? Tean teid. Olete krahv Walter von Plettenberg, Liivi ordu magister. Ainult minu heatahtlikkuse tõttu olete riputatud siia. Teie aga irvitatel Pidage lõuad! Ma teile näitan, olge kas või esilisade-isa! Näitan teile, kuidas...”

Parun oli halb sihtur. Pudel purunes vastu müüri, ainult killud krabisid vastu krahvi Walter von Plettenbergi ristiga mantlit...

XXXI peatükk

Igivana Riia lossi tornikell kuultas südaöötundi. Alfred Rosenberg ärkas, nagu oleks saanud järsu tõuke. Ta kuulis, kuidas avanes uks, kuulis raskeid samme ja metalli klirinat. Ta tahtis appi hüüda, kuid ei saanud. Pikk raudrüüs kogu peatus raskelt tema voodi ees. Kardinate pilust tuppa laskuv kuukiir valgustas suurt risti raudrüüti mantlil.

„Parun Walter von Plettenberg!” sosistas Alfred.

Järsku talle meenus kõik ja viina-uum nagu pühiti peast.

„Andestage,” anus ta. „Olin purjus ega teadnud, mis teen. Ärge olge haavunud, esilisad!”

Rüütel sõnas: „Ma ei ole haavunud, Alfred. Mõistan sind. Olin ise samas olukorras: välja kihutasid. Jooksin, mis jalad kandsid! Tahtsin sinuga jagada oma kogemusi ja anda nõu. Kas tunned minu lugu?”

„Mitte päris hästi,” tunnistas Alfred. „Mäletan, olite Liivi ordu kuulus magister, saavutasite rohkeid võite, lõite venelasi... Eks ole nii?”

„Mitte just päris täpselt,” vastas endine magister. „Kahju, et teie,

tänapäeva sakslased, ei taha teada oma rahva ajalugu. Teie ajaloolased valetavad fashismi auks. Kui te oleksite lugenud vähemalt Solovjovi: ta on meie kohta üsna õieti kirjutanud. Kas olete lugenud Solovjovi „Venemaa ajalugu?”

XXXII peatükk

„See oli väga ammu, kallis järglane,” algas nägemus oma jutustust. „1501. aastal kurat pimestas mu mõistust ja ma läksin sõtta Moskva vastu.”

Algul mul vedas. 1501. aastal ma isegi lõin Moskva vägesid. Meie tehnika oli tol ajal parem, moskvalastel polnud sääraseid suurtükke. Võitlused käisid seal, kus praegu on Punaarmee kolmas Balti rinne. Samas paigas, lõuna pool Pihkvat, see juhtuski...”

Nägemus vaikis murelikult-mornilt.

„Mis seal juhtus?” päris järglane.

„Mis muud, kui hakkasid meid lööma. Lõid korra, lõid kaks... Ja siis järsku tunnen, et kõht hakkab valutama. Nii valutama, et sõdimisest polnud enam juttugi... Hoian kõhtu kinni ja jooksen, otsin kohta, kus võiksin kindlustuda vastaval positsioonil. Vaatan, minu abiline parun von Tusenpusen istub juba sel positsioonil... Temal ka — kõht! Karjun: „Kus on polkovnik?” Tema vastu: „Polkovnik on positsioonil.” „Mis positsioonil?” küsin. „Samasugusel nagu meigi,” vastab ta hädalt.

Mis seal ikka salata, kallis järglane: kogu minu vägi asus samale positsioonile. Ma ei ütle, et nad oleksid võidelnud kui kotkad või lennanud kui kotkad. Istusid aga küll kõik kindlalt kui kotkad! Siin peaaegu pidi juhtuma ime, sest olime pealetuult. Vaenlane peatus. Siis aga tuul pöördus ja hakkasime jälle pihta saama. Reostasime ära kogu tee kuni Riiani. Solovjov nii kirjeldabki... Plettenberg ruttas tagasi, sest tema polkusid haaras verine kõhutõbi, millest ei pääsenud ka magister ise. Liivlaste viha lõi leegitsema, kui kuulsid haige magistri ja tema tõbise sõjaväe tagasipöördumisest.”

Nii, lahtise kõhuga, ma läksingi oma rahva ajalukku,” lõpetas nägemus oma jutustuse. „Näen, kallis järglane, oled lähedal sellele esilisade kuulsusele. Annan nõu: päästa oma nahk, kui veel päästa annab!”

„Käi kus kurat, vastik esilisad!” karjus Alfred Rosenberg ja ärkas.

Äkkest vaatas sisse ähmane aovalgus. Adjutant ulatas Alfredile püksid ja sõnas:

„On aeg joosta, kõrgeauline...”

(D. Zaslavski järgi „Krokodillist”.)

MAADEVALLUTAJAD

Sakslaste poolt kupeeritud Eesti maa-alal on tuntud järgmine anekdoot:

Hitler sõidab Helena saarele ja külastab Napoleoni hauda. Pika kolistamise ja äratamise järel küsib hauast Napoleon: „Kes seal kolistab?”

Hitler: „Heil Hitler! Mina, Adolf Hitler.”

Napoleon: „Mida teed sa praegu?”

Hitler: „Vallutan Venemaad.”

Napoleon: „Kui kaugel juba oled?”

Hitler: „Otsaga Stalingradi all väljas ja piiran Leningradi.”

Napoleon vaikib. Vähe aja pärast kuulub hauast hirmsat kolinat.

Hitler: „Mida sina seal hauas teed?”

Napoleon: „Teen sulle ruumi.”

Mesinädalad

Ühes Prantsusmaal ilmuvas saksa okupantide ajalehes kirjutatakse:

„Võimude poolt on keelatud pulmade pidamine ilma ette teatamata. On ilmnenu, et noorpaarid sõidavad koos pulmalistega mesinädalaid pidama partisanide juurde mägedesse.”

Üks shveitsi ajakirjanik, kes viibis kauemat aega Saksamaal, saabus hiljuti kodumaale tagasi. Ta jutustab oma kohtamisest Hitleri teisikuga.

— Kõik 'ei teagi vast, mis tähendab teisik ja missugused ülesanded on eriti Hitleri teisikul, — algab ta oma jutustust.

Vanasti olid kuningapoegadel peksupoisid, kes said naha peale, kui kuningapoeg mõne paha tembu tegi. Peksupoisid ei pruukinud troonipärijaga sugugi ühte nägu olla. Hitleri peksupoisid peab aga olema Hitleri enese nägu, muldu ei visata pomme mitte peksupoisi, vaid Hitleri enese pihta, ja peksupoisid poleks siis mingisugust kasu. Niisuguseid peksupoisid, kes on Hitleriga ühte nägu ja kelle „pihta“ peaksid pommid langema, milliseid saksa fashistliku armee kindralstaabis viimasel ajal nii sagedasti visatakse, nimetataksegi Hitleri teisikuteks. Gestapo agendid on üle kogu Saksamaa agaralt teisikutehhil, sest mõni neist ongi juba Hitleri asemel langenud atentaadi ohvriks.

Astun pommivarjendisse ja — mis ma näen: laua taga istub Hitler ise, niisamasuguse sorakil. juuksetutiga, nägu üpris morn, sügavad kortsud laubal. Ta ees on pudel ja taldrik heeringaga ja sibulaga ning tükk kõva leiba. Minu sissetulekul peidab ta pudeli ja taldriku kiiresti laua alla.

„Kas Teie oletegi see Hitleri teisik?“ küsin.

„Niisugune ma olen küll,“ vastab mees tigevalt.

„Teile valmistab nähtavasti suurt muret teadmine, et Teid iga silma-

pilk võib tabada surm,“ ütlen ma trööstivalt.

„Oh, ei, see ei vaeva mind sugugi!“ lõõb mees käega. „Sest kellel siis praegusel Saksamaal ei ole elu hädas...“

„Siis on Teil arvatavasti mõni perekondlik mure?“

Teisik vaikib kaua, ohkab siis raskesti ja hakkab pikkamööda rääkima.

„Surma ma ei karda, sest selle eest ei pääse kuhugi. Ainult kui mind nii palju ei vaevataks enne surma... Eile sõõtsid nad mulle tervenisti kolm paelussi sisse.“

„Kolm paelussi?!... Kas siis füüreri elu kallale kippuvad peale pommeid ja revolvrile ka niisuguseid vahendeid kasutavad?“

„Ahl...“ lõi mees jälle tigevalt käega. „Teie ei saa milleski aru... Ma katsun Teile asja natuke selgi-

A. Pilari illustratsioon

tada. Teate, füürer on vill... ajal hirmsasti otsa lõppenud. Raskete murede tagajärjel on ta jäänud lahjaks nagu kaelkook. Pole ka imel Tulevad ju füürerile hiiobisõnumid igast kandist, nii idast, läänest kui lõunast. Ja nüüd... teisik peab ju niisamasugune tige ja vihane välja nägema nagu füürer ise. Näe (teisik tõmbas taskust pildi, millel oli kujutatud priske, turske mees, istumas perekonna keskel), niisugune olin ma mõni aasta tagasi. Kui mind aga sila toodi ja füüreril hakkas järjest räbalamini minema, tulid Stalingradid, Kurskid, La Manche'id ja muud niisugused äpardused, siis hakati mind näljutama ja teravate oradege torkima, et ma marru läheksin ja nii sama vihane välja näeksin, nagu füürerigi. Kui füüreri väed ka Baltimaade kotti aeti, muutus asi üsna hulruks... Arstid arvasid, et minu ruineerimiseks on kõige parem abinõu — mulle paelussid sisse kasvatada, see moonutab inimese näo kol-tunuks, morniks, vihaseks... Ühe ussi ajasin ma salamahti välja, aga nüüd anti mulle sisse kolm paelussi loomust korraga... Kuid need ajan ma ka, välja!“

Teisik võttis laualt taldriku heeringa ja sibulaga ning hammustas mõne suutäie. Siis rüüpas ta pudelist tubli lonksu peale, krimpsutades kõvasti nägu.

„Vabandage, et ma ei saa Teid praegu kostitada. Vedelik selles pudelis on kange äädikas pipraga,“ ütles ta. „Loodetavasti ei meeldi see ussidele rohkem kui vene tankid füüreri vägedele, ja nad eelistavad lahkuda minu kõhust! Kuid gestapo ei tohi sellest midagi teada, sest siis võetakse minu käest ära heeringas, sibul, äädikas, pipar kui ka kõik teised kangemad vahendid.“

Teisik peitis uuesti pudeli ja taldriku laua alla, asetades sõrme suu peale ja vaikus salapäraselt.

Sain aru, et mul tuleb suud pidada. „Olen ka elus näinud palju raskusi,“ — lõpetab shveitsi ajakirjanik oma jutustuse. „Kuid see kõik on paljas vari selle hirmu ees, mis füüreril ja tema teisikutel tuleb praegu üle elada.“

OBSERVER

Kui rindemees on keelemees

Iga ümbrus kujundab oma keele. Iga olukord põhjustab omaette tähendusega termineid ja sõnu.

Pole mõtet kirjutada sellistest sõnadest nagu ahv, või mahv — igaüks teab, et esimene tähendab sõjamehe keeles kingituspakki ja teine rasket õppust või ka lahingut. Sõjapäevad on rindevõitlejat rikastanud mitmete varjundirikaste sõnadega, mis oma leidlikkusega on hoopis uudsemad.

Kas võib keegi kujutleda, mida tähendab sõjamehe keeles „karvane“? See on sidelaste „oskussõna“ ja tähendab okastraati, mida teinekorral lahinguolukorras tuleb juhtmetraadi puudumisel kasutada kaabliks.

„Katjusha“ on omandanud hirmuäratava tähenduse sakslaste juures hävitusrelvana. Sõjamehekeeles tähendab see aga püssipadrunit ja ja-

laräti servast endavalmistatud taela.

Laialt tarvitatud on sõna „kõlakas“. Võitlejad, kes alati pinevusega ootavad edasiliikumist, on ühtlasi väga huvitatud, kuhu ja millises suunas see toimub. Need küsimused kuuluvad aga sõjasaladuste hulka, millest ei loibseta. Ja kui mõnele seesugusele ennustaja kalduvusega võitlejale vahel öeldakse, et — ära aja kõlakat, siis tähendab see, et kuulujuttude levitamine ei ole sõjamehele kohane.

„Nainel“ Nii kutsub sõjamees oma vintpüssi. On ju püss sõjamehe õr-nuste ja hellituste ainus osaline ta lahinguteel. Selle eest hoolitseb ta kogu hoole ja armastusega, sellele kuuluvad ta karmide sõjamehekäte embused.

Et suurtüki ja miinipilduja kohta üteldakse „toru“, seda teab vist igaüks, vähem tuntud on aga raskerel-

vade puhul selline väljendus nagu „pill“. Nõukogude suurtükid ja miinipildujad on tööpoolest pillid, mis panevad iga fritsu tantsima, kui nendest pääsevad valla võimsa „sümfoonia“ helid.

Suurele tankitõrjepüssile on selle omanikud andnud nimeks „elevandipüss“, kuigi ta laseb hoopis sakslaste „tilgreid“ ja „pantreid“.

Sõjamehekeel on varjundirikas. Omavahelises jutus poetub midugi vahel sekka ka mõni „soolasem“ sõna, kuid enamuses kannatavad need kõik trüklimesta ja moodustavad kindlasti oma osa sõjaajaloost, millise valdkonna tundmaõppimine on eriti tänuväärselt materjaliks meie kirjanikele, kes kunagi asuvad kirjel-dama meie eesti väeasade elu-olu ja tahavad teha seda küllalt usutavalt ning tõetruult.

RALF PARVE

Saksa hitlerliku sümfoonia kontsert jõuab lõpule

Noodid, pillid, mängijad — ja kuulajad on läbi